

תאריך: 31.12.2023

למר שניידר הנכבד שלום רב,

הנדון: ארתור פוזננסקי – בקשה להענקת האות "יהודי מציל יהודי" על ידי "בני ברית"
נולד: 30.07.1912 בברלין, נפטר 04.02.1998, נצר סרני, ישראל

לאחר מחקר מעמיק ומקיף ואיסוף עדות אישית מוקלטת של שורד אושוויץ, אלי היימן (97) בפני שני עדים, ותיעוד של עדויות ממקורות מוסמכים כיד ושם, מוזיאון השואה בוואשינגטון ותיעוד ומראיון מפורט של ארתור ב-BBC על כך כי:

ארתור פוזננסקי הציל יהודים הרבה פעמים תוך סיכון רב ומיידי לחייו ומתוך תחושת הקרבה ואחריות לחניכיו, לחבריו ואף ליהודים שלא הכיר בתקופות שונות ובמסגרות מחנות נוער יהודי לאחר עליית הנאצים לשלטון, כמנהל ומנהיג במתקני הכשרות החלוץ בגרמניה הנאצית בעת מלחמת העולם השנייה, כעובד מרפאה במחנה ההשמדה אושוויץ, כמנהיג יהודים במחנה הריכוז בוכנוולד וכאחד ממקימי ומנהלי קבוץ בוכנוולד בגרמניה מיד לאחר המלחמה להצלת יהודים שורדי המחנות, הריני ממליץ בשם העמותה להעניק לארתור פוזננסקי ז"ל את האות "יהודי מציל יהודי" על ידי "בני ברית – המרכז העולמי".

פירוט:

א. מר אלי היימן, 97, מסר עדות מוקלטת מצמררת בפני שני עדים כי ארתור פוזננסקי הציל אותו ויהודים נוספים מספר פעמים במחנה ההשמדה אושוויץ בתפקידו כעובד משרד המרפאה תוך סיכון מיידי לחייו באם ייתפס על ידי הגסטאפו על ידי כך שארתור זיין מסמכי נוכחות למיפקד הספירה היומי, מתן אישורי מחלה לאלי וליהודים אחרים, והסתרת אלי היימן במיטה מרוחקת בגג המרפאה ובמניעת בדיקת הגסטאפו על ידי סיפור על מחלות מדבקות באזור המיטות בו אלי היימן התחבא ובכך לא מצאו את אלי היימן, ועל ידי השגת אוכל ונעליים לאלי היימן ולאחרים, דבר שהיה תנאי חיוני ביותר לשרוד את המחלות, הרעב והקור.

ב. יש עדויות כי ארתור ידע במחנה בוכנוואלד היכן נקברו והוותרו רובים לשעת צורך ע"י הנהגת האסירים. הדבר המעיד על האמון הרב שנתנו יהודי המחנה ועל מעורבותו "בהנהגת" המחנה.

ג. בספר קורות החיים של ארתור מתועד כי כבר כאיש צעיר בקיץ 1935 השתתף ארתור ובליווי ובהצלת 120 בני נוער יהודים לקופנהגן וחזר למחנה הנוער היהודי בגרמניה מתוך אחריות ומחויבות לחבריו. גם בשנת 1938 ליווה קינדרטרנספורט של הצלת 30 ילדים יהודים לשוודיה וחזר לתפקידו בהנהגת הכשרות החלוץ בגרמניה.

ד. מייד לאחר סיום מלחמת העולם השנייה נבחר להיות הממונה על קבוץ בוכנוולד במתקן ההכשרה בגרינגסהוף, בו עברו מעל 100,000 פליטים יהודים בדרכם לא". במסגרת תפקידו זה היה פעיל בהתנדבות בהברחת שורדי השואה באופן בלתי ליגלי תוך סיכון עצמי וגילוי אומץ ותושייה וללא כל תמורה. הדבר מעיד על מחויבותו ומנהיגותו למען הצלת שורדי השואה גם בתנאי אי הוודאות לאחר המלחמה.

ה. קבורת ארתור פוזננסקי בבית הקברות של קבוץ נצר סרני למרות שלא היה חבר הקבוץ לאות הערכה והוקרה נדירה ומיוחדת של הקבוץ נצר סרני אשר נוסד על ידי ניצולי אושוויץ ובוכנוולד.

אנו מצרפים כנספחים למכתב זה ולטפסי הבקשה את תמליל העדות של אלי היימן, בן 97, אותו ארתור פוזננסקי הציל באושוויץ. נשמח להעמיד לרשותכם כל חומר נוסף. תוכלו לעיין באתר האינטרנט של העמותה בו העמדנו את העדויות לרשות הציבור.

נודה לכל עזרה להחלטה בהקדם האפשרי, גם על מנת שאלי היימן אותו ארתור הציל באושוויץ מספר פעמים תוך חירוף נפשו, יזכה ב"ה לראות בעודו בחיים כי הוענק האות למציל שלו על ידי מוסד "בני ברית – המרכז העולמי" המכובד.

בתמיכתכם אנו רואים גיבוי לפעילות החינוכית החשובה להנצחת מורשת הגבורה היהודית בעת השואה!
בברכת שלום ובכבוד רב

יואב גד - מייסד ויו"ר

עמותת "הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך"

Yoav Gad – Founder and Chairman
"Hachsharot HeChalutz in Germany 1933-1947
/ Following Generation" association
Tel.: +972-50-5596927
gadyoav@gmail.com
Yavneh 5153958 P.O.B. 28218
Hachshara-dor-hemshech.com
Yoav Gad – Jewiki

נייד: +972-50-5596927 מייל: gadyoav@gmail.com כתובת; רותם 28, יבנה

עמותת "הכשרות החלוץ (1933 – 1947) בגרמניה – דור המשך" הוקמה בנובמבר 2021 במטרה להנחיל לציבור ובמיוחד באמצעות פעילות חינוכית לדור הצעיר את מורשת החלוצים בוגרי הכשרות החלוץ הציניות, וגבורת הנספים והשורדים. לעמותה יש קרוב למאה שוחרים וחברים בקבוצות מייל וואטסאפ מהארץ ומהעולם מביין דור ראשון, שני, שלישי ורביעי.

סיפור "משואה לתקומה" תורם משמעויות למאבק עם ישראל נגד אנטישמיות והכחשת שואה ברחבי העולם והאינטרנט.

1. טופס בקשה להענקת אות המציל היהודי למר ארתור פוזננסקי ז"ל.
2. תמליל הראיון המלא עם ניצול אושוויץ, אלי היימן, בן 97, תושב ירושלים, המעיד כי ארתור פוזננסקי הציל אותו אישית מספר פעמים וכן כי הציל יהודים רבים אחרים.
את הראיון קיים יואב גד, מייסד ויו"ר עמותת "הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך" ביחד עם מר צביקה ליטנסקי כעד שני לראיון המוקלט, ביום 22.11.2023 החל משעה 18:30.
3. תמליל תרגום לעברית של ראיון בגרמנית עם ארתור פוזננסקי מ-15.09.1992
<https://hachshara-dor-hemshech.com/%d7%91%d7%9c%d7%95%d7%92-%d7%9e%d7%94-%d7%97%d7%93%d7%a9/>
4. ציטוטים בעברית המעידים על פעולות הצלה של ארתור פוזננסקי מתוך הספר של אליהו קוטי זלינגר "למרות הכל". ראה באתר העמותה:
<https://hachshara-dor-hemshech.com/%d7%91%d7%9c%d7%95%d7%92-%d7%9e%d7%94-%d7%97%d7%93%d7%a9/>
5. ציטוטים בגרמנית המעידים על פעולות הצלה של ארתור פוזננסקי מתוך הספר "Jüdische Bildungsgeschichte in Deutschland, Band 10",
ראה באתר העמותה:
<https://hachshara-dor-hemshech.com/%d7%91%d7%9c%d7%95%d7%92-%d7%9e%d7%94-%d7%97%d7%93%d7%a9/>
6. ראיון מפורט עם ארתור פוזננסקי מטעם אתר מוזיאון השואה בוואשינגטון בוצע בפברואר 1995 על ידי Nathan Beyrak
[Collections Search - United States Holocaust Memorial Museum \(ushmm.org\)](https://collections-search.ushmm.org/)
7. ביוגרפיה של ארתור פוזננסקי באתר האנציקלופדיה האינטרנטית על קורות השואה ותולדות עם ישראל. האתר מאפשר (בסרגל אנכי) תרגום ל-12 שפות כולל עברית. עורך האתר, ד"ר מיכאל קינטופ עבד בעבר בצוות מצומצם של סטיבן שפילברג לראיון יהודים ניצולי שואה עבור אתר מוזיאון השואה שהוקם בוואשינגטון, ארה"ב. ראה:
https://www.jewiki.net/wiki/Artur_Posnansky
8. ביוגרפיה של ארתור פוזננסקי באתר הביוגרפיות האינטרנטי של חוקר השואה הד"ר פרנץ-יוזף ויטשם
<https://spureninvest.de/2022/12/08/posnanski-artur>
9. פרטים נוספים ומסמכים רבים נוספים שהשגנו מהארכיון הגרמני הרישמי ב-ARLOSEN של מסמכי השלטון הנאצי אודות ארתור פוזננסקי המתעדים למשל את גירושו לאושוויץ והעברתו לבוכנוולד ולגרינגסהוף נמצאים בידינו ויעלו בהדרגה לאתר העמותה.

ארתור פוזננסקי ז"ל Artur Posnanski

עקבות באפוד – יהודים באפוד רקלינגהאוזן

פוזנסקי ארתור

0 השאירו תגובה

0 פרנץ-יוזף ויטשטאם 08/12/2022

ארתור פוזנסקי

* 30.7.1912 בברלין; 6.1.1998 S בתל אביב

לאום גרמני

דת יהודית

האב אלכסנדר פוזנסקי * 10.9.1873 בברלין; S21.5.1943 בטרזין

אמא חנה זיידנברג * 13.4.1880 באוסטרוב; S 21.5.1944 באושוויץ

אחים

לוטה פוזנסקי * 12.6.1911 בברלין; © 1.7.1973 במלבורן; 00 ליאו פביאן (1910-2000)

מקס ולטר פוזנסקי (דב פז) *17.1.1920 בברלין; © 25.9.2010; 00 רות וינדמילר (צילום: בית לוחמי הגטאות)

עיסוק : קלדנית קצרנית; סוחר;
 כתובת Berlin Lothringer Straße 71

אני

אירוסיין בשנת 1940 לסוזנה סוסה גטל *17.8.1925 בברסלאו; E נורה בשנת 1945 בטרנספורט לברגן-בלזן במהלך ניסיון בריחה בצלה נישואין ברגלר ילדים שתי בנות 00 גרונסקי; 00 פז חיים נוספים

1919 הרשמה לבית ספר יסודי חטיבת ביניים יהודית ברחוב גרוסה המבורגר עד כיתה ט' 1926 הצטרף לנוער היהודי הליברלי JJJ חג הפסחא 1928 סיום בית הספר התיכון, קורסים לחינוך מבוגרים בשנים 1928–1938 עבד כפקיד מסחרי לאחר שסיים התמחות; בשנים 1933–1938 היה ראש כבוד של שירות הרווחה היהודי לנוער בברלין-מיטה; שיתוף פעולה עם ארתור סלביגר קיץ 1935 מלווה 120 יתומים יהודים דרך שצ'צ'ין לקופנהגן למחנה הקיץ בדנמרק, ביניהם יורגן לוונשטיין 2.8.1936 האחות לוטה מתחתנת עם ליאו פביאן בברלין בשנת 1938 ליווה קינדרטרנספורט 30 ילדים יהודים לשוודיה 1938 האחות לוטה לאנגליה; מאוחר יותר אוסטרליה

פברואר 1939 יורשו של אלפרד זלביגר כמנהל, מדריך במחנה ההכשרה בבית הצייד בארלה, אחוזת יער בהאוולברג, דמלקר ווג (בית ציד ברלה בבעלות עורך הדין זיגפריד פרוינד מברלין; היה קיים מ-1935 עד קיץ 1941)
 17.5.1939 אח ולטר עם הוריו בברלין מיטה במפקד המיעוטים

90		Overleden te		op		23) Gezin.	
Geslacht: 3)		Akte no.					
Pognanski--		17 Januari 1920				7) Bezoek (h-o)	
Voorna: 4)		op				volontair	
Max Walter Israel--		Berlijn				Joods werk-	
		geb. land		Duitschland		kamp	
		5) Nat.		Vr			
van en van		geb. op		te			
9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen		11-12) Geboren op		13) Huwelijk gesloten op		14-15-16) Huwelijk ontbonden door	
		te		te			
		op		op		door	
		te		te			
21) Dagt. aanlijste		22) Gemeente en adres		27)		27)	
14Jul39		BERLIJN					
20Mei41		WIERINGERMEER					
29Aug41		ASDRubensstr 58 III					
30Nov42		Krugerpl 36 I					
10Jul46		DUITSCHLAND					

20.6.1939 אח ולטר אל הוורקדורף ווירינגר מיר אל ההכשרה פברואר 1939 - אפריל 1940 מדריך במחנה ההכשרה האוולברג אפריל 1940 ארתור מחליף את הרברט גרווולד, המדריך' האחרון באחוזת ארנסדורף (על פי פוננסקי השביעי??), מדריצה אן-אורה בורנסקי (מאז 1939)
 5.7.1941 צו רשמי לפירוק מחנות ההכשרה גם הם מארנסדורף בקיץ 1941 נסעו 48 החבר'ה הנותרים ללנדוורק נוינדורף; מתוכם, 7 נשלחו חזרה לארנסדורף לעבודות ניקיון והועברו מארנסדורף לפאדרבורן ב-4 בינואר 1942

אוגוסט 1941 הפגישה האחרונה של הנהגת עליית הנוער בברלין (מימין לימין) לוטה קייזר, ארתור פוזננסקי, הנס-וולפגנג כהן, סוניה אוקון, אלפרד סלביגר, לודוויג קוטנר, קורט זילברפפניג, זיאק שוורסניץ, הרברט גרוולד; © 000000:000000
 קיץ 1941 חזרה מניינדרוף לברלין; לאחר מריבה עם ראש לנדוורק נוינדורף, מרטיין גרסון, שחרג מדרישות הנאצים, לא הסתכן דבר וסירב לפתוח מקומות פנויים לצעירים; השתלטות על ניהול בית הנוער היהודי לכ- 60 צעירים בסיכון "קשים לחינך" בלבצו-שטראסה
 אוקטובר 1941 - פברואר 1943 עבודת כפייה כמוביל פחם ובמפעל צבע בברלין וייסנזה; מנהיג קבוצת נוער יהודית יחד עם לוטה קייזר

החוק שנכנס לתוקף בנובמבר 1942: "כל מחנות הריכוז ברייך יהיו חופשיים מיהודים וכל היהודים יגורשו לאושוויץ וללובלין".

20.2.1943 הנחיות חדשות של המשרד הראשי לביטחון הרייך לביצוע טכני של הפינוי"
 מרץ 1943 "פעולה במפעל" ברחבי הרייך, כל "היהודים המלאים" שעדיין מועסקים במחנות עבודה
 ובמפעלים חשובים במלחמה נעצרים ומגורשים למחנות ריכוז באושוויץ וב "גנרלגוברנמן"

27.2.1943 נעצר בפעולה במפעל בברלין

1.3.1943 גירוש מברלין לאושוויץ בשנות ה-31. תחבורה למזרח

התקבל לאושוויץ III לצורך בניית מפעל אי גה פארבן בבונה מונוביץ, אסיר מספר 104691

ארתור פוגש שוב את התאומים מנפרד וארתור טננבאום בחיטוי: הוא כותב:

"כשעמדנו עירומים בשירותים בלילה, ראיתי את האחים מנפרד וארתור טננבאום, שהיו בני חסותי בהאולברג
 כשהייתי מדריץ' שם. מיד הרגשתי הקלה, כי הרגשתי שנשרוד את כל זה רק אם נעמוד אחד לצד השני כחבר'ה
 שחולקים את אותם אידיאלים".

מנפרד טננבאום עם חום גבוה במרפאה; פוזננסקי כותב:

"מנפרד ואני היינו חברים בלתי נפרדים, והאחרים קינאו בנו על כך. פעם אחת חלה מנפרד בחום גבוה והייתה סכנה שהוא יוכנס לצריף בית החולים. בלילה לבשתי עטיפות עגל קרות, משהו שלמדתי מסבתא שלי. שמחתי שהוא חלה במחלה.

על סמך מידע מחנן אנסבכר ופריץ מושל, הצלחנו מנפרד ואני לעבור לפיקוד הטכני לתקופה מסוימת. הפיקוד הזה ישכן באולם, ועובדה זו לבדה היוותה יתרון גדול".

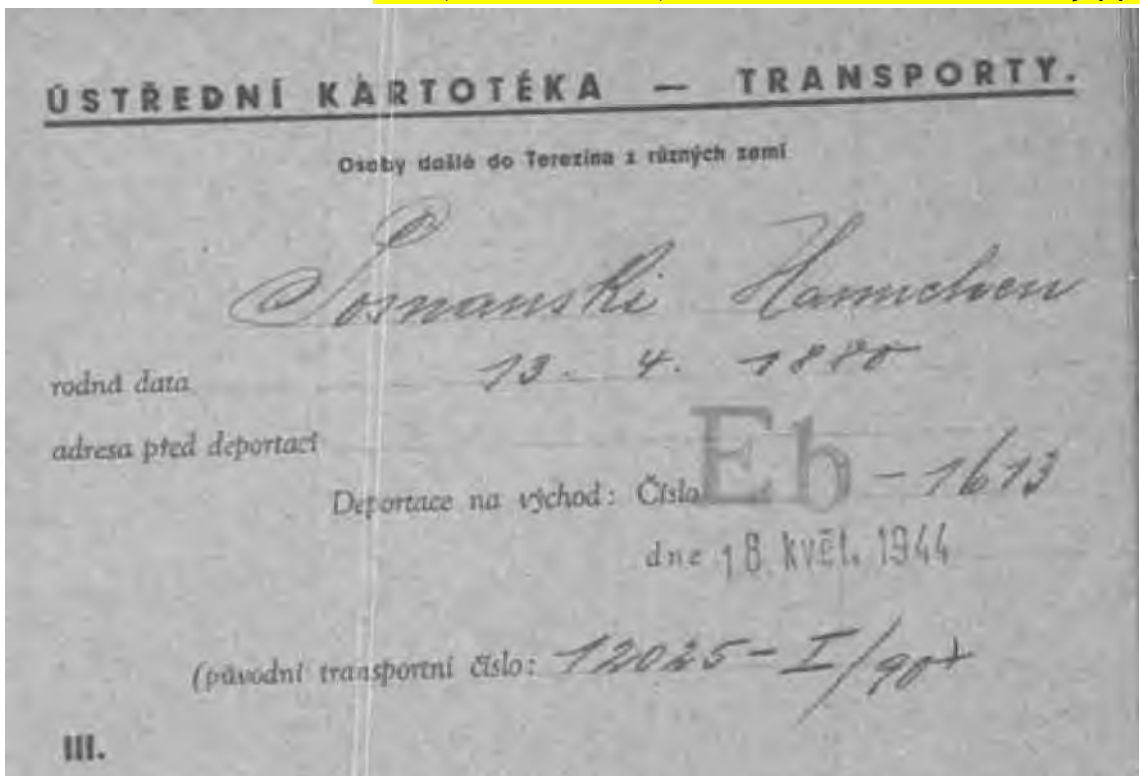
17.3.1943 שני ההורים עם הטרנספורט הגדול הרביעי לזקנים" (I/90) מברלין לטרזין יום אחד, איסי פיליפ נלקח לצריף בית החולים במונוביץ' עם דלקת ריאות וחום של 40 מעלות; איסי פיליפ נזכר:

ארתור פוזנסקי, שעבד במרפאה, הביט בי ואמר רק שלוש מילים: "גם את, איסי?" בעזרתו של ארתור פוזנסקי, פיליפ ניצל מבחירה על ידי רופא האס אס. שני צ'אורים נוספים מפאדרבורן - מנפרד אברהם ונתן יוסלביץ' - כבר התפטרו ומובלים במשאיות לתאי הגזים באושוויץ-בירקנאו. יורגן לונשטיין מספר על עזרתו של פוזנסקי, ששלף אותו מתור הממתינים מול המרפאה וחיבק אותו במילים:

"הכל יהיה בסדר. תהיי חזקה ותקיפה, הוא סידר לי קערת מרק וקצה לחם".

מאוחר יותר, פוזנסקי חולה בשנית במחנה

אביב 1944 האח וולטר מהמחותרת בהולנד דרך צרפת לפמפלונה, ספרד

18.5.1944 אמה הנשן פוזנסקי מטרזין לאושוויץ

18.1.1945 "פינוי שלושת מחנות אושוויץ; כ-10,000 אסירים ממונוביץ' בצעדת המוות לאורך 80 ק"מ מאושוויץ לגליביצה; איזידור פיליפ מדווח:

"אלה שנשכבו נורו על ידי אנשי אס-אס שרכבו על אופנועים".

משם - בקרונות פחם פתוחים וב-15 מעלות מתחת לאפס - התחיל המסע דרך פולין, צ'כוסלובקיה ואוסטריה חזרה לגרמניה".

לאחר צעדת המוות לגליביצה, הועבר כל הצוות המתפקד של מרפאת האסירים ברכבת לויימאר, בוכנוואלד, כולל פוזנסקי, שהועסק לאחרונה כפקיד אסירים; ממונוביץ' ואילך היה עליהם לגרור חלק גדול מהציוד, כולל מכונת הרנטגן, שהושלמה רק זמן קצר קודם לכן, על עגלת יד.

26.1.1945 הגעה לבוכנוואלד; אסיר מספר 122568; לינה ביודנבלוק 22, בלוק זקן ה-KPD היהודי

אמיל קרליבך

Arbeitskommando 57 Steinträger 2.2.1945

122568							
29 jule							
Name!		Posnanski				57	
Beruf		Steinträger				Oberstellung an Kl.	
Bem:		15/2 Stein					
Fa. Nr.							
Kod:		257 ⁶ / ₃ 64/57				Häftlings-	

18.2.1945 פלוגת עבודה שטיין תת-מחנה בוכנוולד של הארגון
 טודט באשרסהאוזן ברמות וזר, 6.3.1945 Arbeitskommando 64 Stubendienst בבלוק 57
 5.4.1945 פקודת הימלר לפנות את בוכנוואלד (47,500 אסירים);
 10.4.1945-6 האס-אס מתחיל בפינוי מחנה הריכוז; כ-28,000 אסירי המחנה המרכזי ולפחות 10,000
 אסירי מחנות המשנה יועברו למחנה ב-60 מסלולי צעדה - רובם ברגל.
 בצעדות המוות, 12,000 (על פי הערכות) מתים בצעדות אלה.
 6.4.1945 מתוך כ-6,000 יהודים במחנה ניתן להסתיר כ-3,000; 3,105 יהודים רוכזו במחנה, נכלאו
 באולמות המפעל של DAW (מפעלי ציוד גרמניים) וצעדו לעבר פלוסנברג
 פוזננסקי הגן כנראה מפני התנגדות המחנה בשל קשריו עם סטפן היימן (לימים מזכירו של וילהלם פיק
 ועורך "רוטה פאהנה")
 11.4.1945 שחרור בוכנוולד על ידי גדוד הטנקים ה-37 של הדיוויזיה המשוריינת האמריקאית הרביעית
 פוזננסקי כותב:
 "מבין החברות, התאומים טננבאום - חבריי הנאמנים - חוו איתי שחרור. לקח לנו הרבה זמן להבין באמת את
 המושג 'חופש'."
 סטפן היימן מבקש ממנו לשתף פעולה בדו"ח ההתנגדות במחנה בוכנוואלד
 7-5-1945 פיטורין מבוכנוולד על ידי ועדת בעלות הברית; נותן לגיסו ליאו פביאן, מלבורן ככתובת

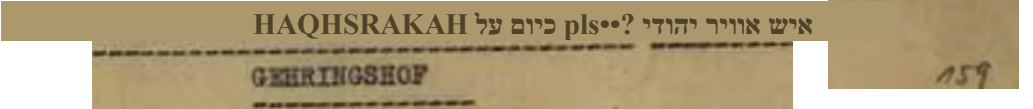
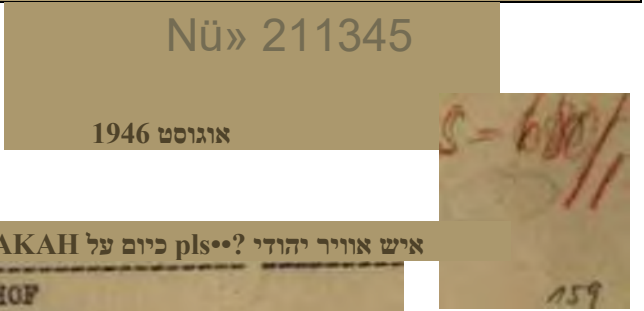
מועדפת

מאי 1945 ראש קיבוץ בוכנוולד, חווה באגנדורף שלייד ויימר שהוחרמה על ידי צבא ארה"ב והועמדה לרשות יער האשור של האוורים; יחד עם הילדה גרינבאום וחנה לוי.
ביולי 1945, עקב מסירת תורינגיה לידי הצבא האדום, עברו הקיבוצים לגהרינגסהוף ליד פולדה באזור האמריקאי, שם התגורר ועבד פוזנסקי במשך שנתיים וחצי עד עלייתו ארצה.

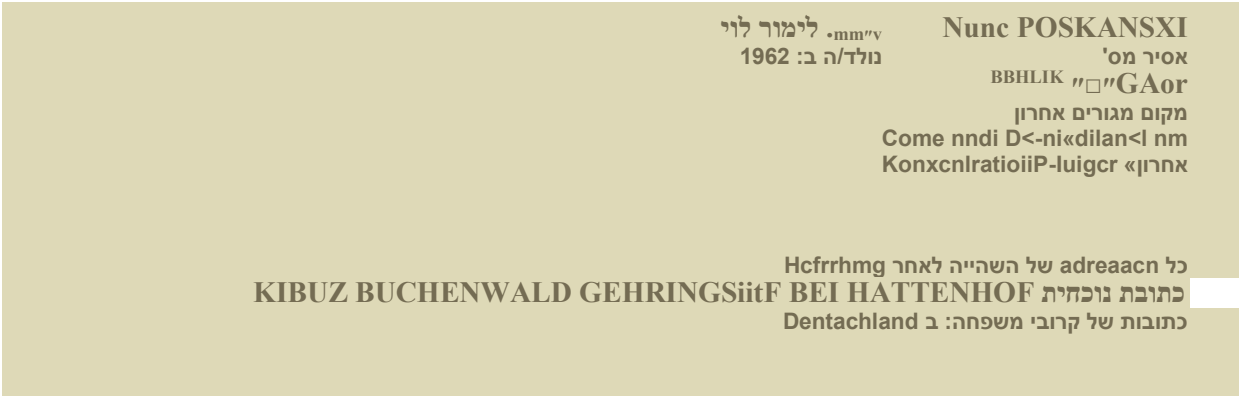

תאריך לידה	תאריך	9au
הנובר	20. 8.20	יצחק כץ,
« Uhnmiti	בל' 6.24	הארי -זיגלר
הנובר	לו. 6.14	ZIIber3o«o
פרנקף • א.מ. י' ג'"	10.03.29	היינריך טידור .
ברולין	יום א' 7.12	Posnanski" '■
מגדבורג	6.18 .22	מוריץ דחיין
העיר החדשה	6.20 •16	סמואל בירק
ורוצלב	9.28 .13	סוניה הוא

' ■ "0' ? *
 ' ■
 ' ■

אוגוסט 1945 ברשימת תושבי מחנה העקורים הלנהוף (Gehringshof) בסוף אוגוסט 1945 עזבה קבוצה ראשונה מקיבוץ בוכנוולד את הגהרינגסהוף לארץ ישראל. איזי פיליפ מתמנה על ידי "הבריגדה היהודית" להוביל קבוצה זו מדיסלדורף לאנטוורפן. מעצר במחנה אנטוורפן. במשאת למרסיי; מרץ 1946 איזי פיליפ ממרסיי לחיפה באופן בלתי חוקי עם האס אס תל חי 15.11.1945 רישום DP של ארתור פוזנסקי צוות אונר"א 139

6.7.1947 עדיין ברשימת תושבי Gehringshof בסוף 1947 עברה העלייה לחווה ליד ראשון לציון. 1948 מלחמת העצמאות והקמת מדינת ישראל 1948-1950 קיבוץ בוכנוולד משתנה שוב וקורא לעצמו מעתה ואילך "נצר סרני" בשנת 1950 עבר לתל אביב, תחילה כצייר ולאחר מכן במשך עשרות שנים בוועדת השילומים

6.1.1998 פטירה בתל אביב

נקבר בקיבוץ נצר סרני

הנצחה 16.12.1955 דפי עד להוריו של האח ולטר פוזנסקי

מקורות

מפקד המיעוטים הגרמניים 1939

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn502821>

אנליזה אורה בורנסקי, זיכרונות

Kogon, Eugen, Der SS-Staat, 1974, Verlag Kindler
Gedenkstätte Buchenwald (Hrsg.) Buchenwald - Mahnung und
Obligation, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften 1983

הרברט פידלר, תולדות ההכשרה; האגודה הבינלאומית

מקום מפגש Hachschara-Landwerk Ahrensdorf e.V

הרברט ורות פידלר, הכשרה, הנטריך והנטריך

<http://www.hachschara2-004http://www.hachschara2>

[Ahrendorf . de /html /body anfang.html](http://www.hachschara2-004http://www.hachschara2-Ahrendorf.de/html/body_anfang.html)

<https://www.bundesarchiv.de/gedenkbuch/deii35i69>

<https://www.bundesarchiv.de/gedenkbuch/deii350Qi>

<https://collections.arolsen-archives.org/de/document/8iQ89Q47>

<https://collections.arolsen-archives.org/de/document/68682004>

[-https://www.holocaust.cz/de/opferdatenbank/opfer/27804](https://www.holocaust.cz/de/opferdatenbank/opfer/27804)

/Hanchen-Posnanski

[-https://www.holocaust.cz/de/opferdatenbank/opfer/3288](https://www.holocaust.cz/de/opferdatenbank/opfer/3288)

פוזנסקי

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn502821>

https://www.jewiki.net/wiki/Artur_Posnansky

מרגיט נערמן, עין אוג ציון, פדרבורן, 2000; מסת"ב 7-087-89498-3

ארנסט ו. מישל, "הבטחות נשמרו - דרך חיים נגד כולם

הסתברויות", 2013

קורט סלינג'ר, בשנה הבאה בקיבוץ, פאדרבורן 1998

[/www.8oiaharepogrom.igpb.de/erwin-angress](http://www.8oiaharepogrom.igpb.de/erwin-angress)

פורסם על ידי Franz-Josef Wittstamm נולד ב-31 במאי 1951 ברקלינגהאוזן גימנסיה

פטרינום 1961 לאביטורי 970 לימודי רפואה אנושית בבוכום רישיון לעסוק ברפואה 1981

דוקטורט 982 מומחה ברפואה פנימית, קרדיולוגיה, רפואת טיפול נמרץ

יצא לגמלאות מאז 2016 **הצג פוסטים נוספים**

השאיירו תגובה

כתובת הדוא"ל שלך לא תפורסם. שדות חובה מסומנים ב- *

תגובה

שם

דואר אלקטרוני

Website

D שמור את שמי, כתובת הדוא"ל והאתר שלי בדפדפן זה לתגובה הבאה.

שלח תגובה

עקבות באפוד, מופעל בגאווה על ידי וורדפרס. חותם צור קשר

Spuren im Vest — Juden im Vest Recklinghausen

Posnanski Artur

 [Franz-Josef Wittstamm](#)

 08/12/2022

 [Schreiben Sie einen Kommentar](#)

Artur Posnanski

*30.7.1912 in Berlin; 6.1.1998 in Tel Aviv

Staatsangehörigkeit deutsch

Religion jüdisch

Vater Alexander Posnanski *10.9.1873 in Berlin; 21.5.1943 in Theresienstadt

Mutter Hanna Seidenberg *13.4.1880 in Ostrow; 21.5.1944 in Auschwitz

Geschwister

Lotte Posnanski *12.6.1911 in Berlin; 1.7.1973 in Melbourne; oo Leo Fabian (1910-2000)

Max Walter Posnanski (Dov Paz) *17.1.1920 in Berlin; ✡ 25.9.2010; oo Ruth Windmüller (Foto Ghetto Fighter House)

Beruf Stenotypist; Händler;

Adressen Berlin Lothringer Straße 71

Verlobung 1940 mit [Susanne Suse Gattel](#) *17.8.1925 in Breslau; ✡ 1945 auf dem Transport nach Bergen-Belsen bei Fluchtversuch in Celle erschossen

Heirat Bergler

Kinder zwei Töchter

oo Gronsky; oo Paz

Weiterer Lebensweg

1919 Einschulung Volksschule

jüdische Mittelschule an der Großen Hamburger Straße bis zur 9. Klasse

1926 Eintritt in die JLJ Jüdische liberale Jugend

Ostern 1928 Abschluss mittlere Reife,

Volkshochschulkurse

1928-1938 nach einer Lehre als kaufmännischer Angestellter tätig;

1933-1938 nach Ablegen des Fürsorgeexamens ehrenamtlicher Leiter der jüdischen Jugendhilfe Berlin-Mitte; Zusammenarbeit mit Arthur Selbiger

Sommer 1935 begleitet 120 jüdische Waisenkinder über Stettin nach Kopenhagen ins Sommerlager nach Dänemark, u.a. Jürgen Loewenstein

2.8.1936 Schwester Lotte heiratet in Berlin Leo Fabian

1938 begleitet Kindertransport für 30 jüdische Kinder nach Schweden

1938 Schwester Lotte nach England; später Australien

Februar 1939 Nachfolger von Alfred Selbiger als Leiter, Madrich im Hachscharalager auf dem Jagdgehöft Barella, Waldgehöft in Havelberg, Damlacker Weg (*Jagdgehöft Barella* im Besitz von Rechtsanwalt Siegfried Freund aus Berlin; bestand von 1935 -Sommer 1941)

17.5.1939 Bruder Walter mit den Eltern in Berlin Mitte bei Minderheiten-Volkszählung

90		Overleden te	op	2) Gezins
3) Geslacht		Akte no.		
a) Posnanski--		17 Januari 1920		7) Beroep (n-er)
b) Max Walter Israel--		Berlijn		volontair
		Duitschland		Joods werk-
		Vr		kamp
1) van		geb. op		14
aan		geb. op		15
3) Geslachten		11-12) Geboren		13) Huwelijk gesloten
en		14-15-16) Huwelijk ontbonden		
3) Voornamen		17) Geboren		18) Huwelijk gesloten
		19) Geboren		20) Huwelijk gesloten
		21) Geboren		22) Huwelijk gesloten
		23) Geboren		24) Huwelijk gesloten
		25) Geboren		26) Huwelijk gesloten
2) Digt. sangts		2) Gemeente en adres		
14Jul39		BERLIJN		
20Mei41		Wieringer Meer wasluizerweg A 17		
29Aug41		ASDRubensstr 58 III		
30Nov42		PB 12121		
10Jul46		Kraegerpl 36 I		
		DUITSCHLAND		

20.6.1939 Bruder Walter ins Werkdorp Wieringer Meer zur Hachschara

Februar 1939- April 1940 Madrich im Hachscharalager Havelberg

April 1940 Artur Nachfolger von Herbert Growald der letzte Madrich im Landwerk Ahrensdorf (laut Posnanski der siebente??), Madricha Anne-Ora Borinski (seit 1939)

5.7.1941 behördliche Anordnung zur Auflösung der Hachschara-Lager auch von Ahrensdorf

Sommer 1941 geht mit den verbliebenen 48 Chawerim ins Landwerk Neuendorf; von diesen werden 7 nach Ahrensdorf zurückgeschickt für Aufräumarbeiten und am 4.1.1942 von Ahrensdorf nach Paderborn verlegt

August 1941 Letzte Tagung der Jugend-Alija-Leitung in Berlin

(v.l.n.r.) Lotte Kaiser, Arthur Posnanski, Hans-Wolfgang Cohn, Sonja Okun, Alfred Selbiger, Ludwig Kuttner, Kurt Silberpfennig, Jizchak Schwersenz, Herbert Growald; © Bildmaterial: [Yoav Gad](#)

Sommer 1941 Rückkehr aus Neuendorf nach Berlin; nach Streit mit dem Leiter von Landwerk Neuendorf Martin Gerson, der die Auflagen der Nazis übererfüllte, nichts riskierte und sich weigerte, Freiräume für die Jugendlichen zu öffnen; Übernahme der Leitung des jüdischen Jugendheims für ca. 60 „gefährdete“ schwererziehbare Jugendliche“ in der Levetzowstraße

Oktober 1941 – Februar 1943 Zwangsarbeit als Kohlenträger und in einer Lackfabrik in Berlin Weissensee; Leiter einer jüdischen Jugendgruppe zusammen mit Lotte Kaiser

November 1942 in Kraft tretendes Gesetz: „Alle im Reich gelegenen Konzentrationslager sind judenfrei zu machen und sämtliche Juden sind nach Auschwitz und Lublin zu deportieren.“

20.2.1943 neue Richtlinien des Reichssicherheitshauptamtes für die „technische Durchführung der Evakuierung“

März 1943 Reichsweite „Fabrikaktion“, alle noch in Arbeitslagern und kriegswichtigen Betrieben beschäftigten „Volljuden“ werden verhaftet und in Konzentrationslager nach Auschwitz und ins „Generalgouvernement“ deportiert

27.2.1943 verhaftet in der Berliner Fabrikaktion

1.3.1943 Deportation von Berlin nach Auschwitz im 31.Osttransport

Eingewiesen in Auschwitz III zum Aufbau des IG-Farben Werkes Buna Monowitz, Häftlingsnummer 104691

Arthur trifft die Zwillinge Manfred und Artur Tannenbaum in der Desinfektion wieder: er schreibt:

„Als wir uns nachts im Waschraum nackt gegenüberstanden, sah ich die Brüder Manfred und Artur Tannenbaum, die in Havelberg meine Schützlinge gewesen waren, als ich dort Madrich war. Ich fühlte mich sofort erleichtert, denn ich spürte, dass wir das alles nur dann überleben würden, wenn wir als Chawerim, die die gleichen Ideale haben, für einander eintreten würden.“

Manfred Tannebaum mit hohem Fieber in der Krankenbaracke; Posnanski schreibt:

„Manfred und ich waren unzertrennliche Freunde, und die anderen beneideten uns darum. Einmal erkrankte Manfred mit hohem Fieber und es bestand die Gefahr, dass man ihn in die Krankenbaracke legen würde. In der Nacht legte ich kalte Wadenwickel an, etwas, das ich von meiner Großmutter gelernt hatte. Ich habe mich gefreut, dass er die Krankheit überstand.“ „Aufgrund von Hinweisen von [Chanan Ansbacher](#) und Fritz Muschel haben Manfred und ich es geschafft, für eine gewisse Zeit zum Technischen Kommando überzuwechseln. Dieses Kommando war in einer Halle untergebracht und allein diese Tatsache war ein großer Vorteil.“

1197	1943.03	Alexander Jar.	10.4.73	Berlin	8.58. Dittmannsdorfer, 71
1198	1943.03	Isidor Jar.	13.4.20	Berlin	8.58

17.3.1943 beide Eltern mit dem 4. großen Alterstransport“ (I/90) von Berlin nach Theresienstadt

Eines Tages wird Issy Philipp mit Lungenentzündung und 40° Fieber in die Krankenbaracke von Monowitz gebracht; Issy Philipp erinnert sich:

„Arthur Posnanski, der in der Krankenbaracke arbeitete, schaute mich an und sagte nur drei Worte: „Du auch, Issy?“

Philipp wird mit Hilfe von Artur Posnanski vor einer Selektion durch den SS-Arzt gerettet. Zwei anderen Chawerim aus Paderborn – [Manfred Abraham](#) und [Nathan Joselewitsch](#) haben bereits resigniert und werden mit dem Lastwagen in die Gaskammern von Auschwitz-Birkenau gebracht.

Jürgen Loewenstein berichtet von der Hilfe durch Posnanski, der ihn vor dem Krankenbau aus der Reihe der wartenden zog und ihn mit den Worten umarmte:

“Alles wird schon gut werden. Sei stark und fest., Er organisierte mir eine Schüssel Suppe und einen Kanten Brot.“

Später bekommt Posnanski Scharlach im Lager

Frühjahr 1944 Bruder Walter aus dem Untergrund in den Niederlanden über Frankreich nach Pamplona, Spanien

ÚSTŘEDNÍ KARTOTÉKA – TRANSPORTY.

Osvěty dole do Terezína z různých zemí

roční data: Posnanski Hannchen
25. 4. 1905

adresa před deportací: Eb-1673
Doputace na východ: Číslo dne 18. května 1944

(původní transportní číslo: 12025-I/904)

III.

18.5.1944 Mutter Hannchen Posnanski von Theresienstadt nach Auschwitz

18.1.1945 „Evakuierung aller drei Auschwitz-Lager; ca 10 000 Häftlinge aus Monowitz auf dem Todesmarsch über 80 km von Auschwitz nach Gleiwitz; Isidor Philipp berichtet:

„Wer sich hinlegte, wurde von den SS-Männern, die auf Motorrädern fuhren, erschossen.“

„Von dort begann dann – in offenen Kohlewaggons und bei 15 Grad unter Null – die Fahrt durch Polen, Tschechoslowakei und Österreich zurück nach Deutschland.“

Das gesamte Funktionspersonal des Häftlingskrankenbau wird nach dem Todesmarsch nach Gleiwitz mit der Bahn nach Weimar, Buchenwald transportiert, so auch Posnanski, der zuletzt als Häftlingsschreiber eingesetzt wurde; ab Monowitz müssen sie einen großen Teil der Einrichtung einschließlich des Röntgengerätes, das erst kurze Zeit vorher fertiggestellt worden war, auf einem Handwagen mitziehen.

26.1.1945 Ankunft in Buchenwald; Häftlingsnummer 122568; Unterbringung im Judenblock 22, Blockältester der jüdische KPD-Funktionär Emil Carlebach

2.2.1945 Arbeitskommando 57 Steinträger

122568						
29 Jahre						
Name:	Posnanski Artur				Nr. 57	Oberstellung an Kl.
Beruf:	Steinträger					
Bem.:	15 Stein					
Fa. Nr.						
Kod:	25	26	64	153		
					Häftlings-	

18.2. 1945 Arbeitskommando Stein Außenlager Buchenwald der Organisation Todt in Eschershausen im Weserbergland,

6.3. 1945 Arbeitskommando 64 Stubendienst in Block 57

5.4.1945 Himmlers Befehl zur Evakuierung von Buchenwald (47500 Häftlinge);

6.-10.4.1945 Die SS beginnt mit der Evakuierung des Konzentrationslagers; etwa 28.000 Häftlinge des Stammlagers und mindestens 10.000 Häftlinge der Außenlager werden auf insgesamt 60 Marschrouten – meist zu Fuß – auf die

Todesmärsche getrieben, 12000 (Schätzung) kommen auf diesen Märschen um.

6.4. 1945 von den ca. 6000 Juden im Lager, können etwa 3000 versteckt werden; 3105 Juden werden im Lager zusammengetrieben, in den Werkshallen der DAW (Deutsche Ausrüstungswerke) eingesperrt und Richtung Flossenburg in Marsch gesetzt

Posnanski vermutlich vom Lagerwiderstand geschützt wegen seiner Verbindung zu Stefan Heimann (später Sekretär von Wilhelm Pieck und Herausgeber der „Rote Fahne“

11.4.1945 Befreiung von Buchenwald durch das 37. Panzerbataillon der 4. US-Panzerdivision

Posnanski schreibt:

„Von den Chawerim hat das Zwillingsspaar Tannenbaum – meine treuen Begleiter – mit mir die Befreiung erlebt. Es verging eine lange Zeit, bis wir den Begriff ‚Freiheit‘ wirklich verstanden.“

Stefan Heimann bittet ihn um Mitarbeit am Bericht des Lagerwiderstandes über Buchenwald

7.5.1945 Entlassung aus Buchenwald durch alliierte Kommission; gibt als Wunschadresse Schwager Leo Fabian, Melbourne an

Mai 1945 Leiter im Kibbuz Buchenwald, ein von der US-Army beschlagnahmter und den Buchenwald Chawerim zur Verfügung gestellter Bauernhof in Eggendorf bei Weimar; zusammen mit Hilde Grynbaum und Hanna Lewy.

Juli 1945 wegen der Übergabe Thüringens an die „Rote Armee“ wechseln die Kibbuzim auf den Gehringshof bei Fulda in der Amerikanischen Zone, wo Posnanski für 2 1/2 Jahre bis zu seiner Alija lebt und arbeitet.

NOV 21 1945 List Nr 3087

August 1945 5-6/11

German Jewish People at present on HACHSHARAH
GEHRINGSHOF 487

Namen:		Birth Date	
Katz	Isaak	20. 8.20	Hannover
Ziegler	Harry	21. 5.24	Chammits
Zilbersons	Wolf	10. 6.14	Hannover
Tyber	Heinrich	29.10.03	Frankf. a/M.
Posnanski	Artur, 7.109	30. 7.12	Berlin
Zauderer	Moritz	22. 6.18	Magdeburg
Birk	Samuel	15. 6.20	Neustadt
Hava	Sonja	13. 9.28	Breslau

1-18-1945
E-18-1945

O Posnanski

Artur Posnanski

August 1945 auf der Liste der Lagereinwohner des DP-Lager Hallenhof (Gehringshof)

Ende August 1945 verließ eine erste Gruppe des Kibbuz Buchenwald den Gehringshof in Richtung Palästina. Isi Philipp wird von der „Jewish Brigade“ bestimmt, diese Gruppe von Düsseldorf nach Antwerpen zu führen. Internierung im Camp Antwerpen. Mit dem LKW nach Marseille;

März 1946 Isi Philipp von Marseille mit der SS TEL HAI illegal nach Haifa

15.11.1945 DP-Registration von Artur Posnanski UNRRA Team 139

Name	POSNANSKI	Vorname	ABRAHAM
Häftling Nr.		Geboren am	1912
Geburtsort	BERLIN		
Letzter Wohnort			
Gekommen nach Deutschland am			
Letztes Konzentrations-Lager			
Sämtliche Adressen des Aufenthalts nach der Befreiung			
Jetzige Adresse	KIBUZ BUCHENWALD GEHRINGSHOF BEI HATTENHOF		
Adressen von Verwandten in Deutschland			

6.7.1947 noch auf der Liste der Bewohner des Gehringshofs

Ende 1947 Alijah auf eine Farm in der Nähe von Rishon Le Zion.

1948 Unabhängigkeitskrieg und Staatsgründung Israel

1948-1950 Kibbuz Buchenwald wechselt erneut und nennt sich zukünftig „Netzer Sereni“

1950 nach Tel Aviv, zunächst als Maler, dann für Jahrzehnte im „Komitee für Wiedergutmachung“

6.1.1998 Tod in Tel Aviv

Beigesetzt im Kibbuz Netzer Sereni

Gedenken

16.12.1955 Pages of Testimony für die Eltern von Bruder Walter Posnanski

Quellen

Deutsche Minderheiten-Volkszählung 1939

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn502821>

Anneliese Ora Borinski, Erinnerungen

Kogon, Eugen, Der SS-Staat, 1974, Verlag Kindler

Gedenkstätte Buchenwald (Hrsg.) Buchenwald – Mahnung und Verpflichtung, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften 1983

Herbert Fiedler, Eine Geschichte der Hachschara; Verein Internationale Begegnungsstätte Hachschara-Landwerk Ahrensdorf e.V

Herbert und Ruth Fiedler, Hachschara, Hentrich & Hentrich
2004 http://www.hachschara-ahrendorf.de/html/body_anfang.html

<https://www.bundesarchiv.de/gedenkbuch/de1135169>

<https://www.bundesarchiv.de/gedenkbuch/de1135091>

<https://collections.arolsen-archives.org/de/document/81989947>

<https://collections.arolsen-archives.org/de/document/68682004>

<https://www.holocaust.cz/de/opferdatenbank/opfer/27804-hannchen-posnanski/>

<https://www.holocaust.cz/de/opferdatenbank/opfer/3288-alexander-posnanski/>

<https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn502821>

https://www.jewiki.net/wiki/Artur_Posnansky

Margit Naarmann, Ein Auge gen Zion, Paderborn, 2000; ISBN3-89498-087-7

Ernest W. Michel, „Promises Kept – Ein Lebensweg gegen alle Wahrscheinlichkeiten“, 2013

Kurt Salinger, Nächstes Jahr im Kibbutz, Paderborn 1998

www.80jahrepogrom.jgpb.de/erwin-angress/

Veröffentlicht von Franz-Josef Wittstamm Geboren 31. Mai 1951 in Recklinghausen Gymnasium Petrinum 1961 bis Abitur1970 Studium der Humanmedizin in Bochum Approbation 1981 Promotion1982 Facharzt für Innere Medizin, Kardiologie, Intensivmedizin Im Ruhestand seit 2016 [Mehr Beiträge anzeigen](#)

Schreiben Sie einen Kommentar

Ihre E-Mail-Adresse wird nicht veröffentlicht. Erforderliche Felder sind mit * markiert

Kommentar *

Name *

E-Mail *

Website

Meinen Namen, meine E-Mail-Adresse und meine Website in diesem Browser für die nächste Kommentierung speichern.

Kommentar abschicken

[Spuren im Vest. Stolz präsentiert von WordPress.](#)   [Kontakt](#)   [Impressum](#)

שיחה עם מר ארתור פוזננסקי (תרגום מגרמנית)

קלטת וידיאו מס' 1, 15.9.1992, 1, 2, 3

ארתור פוזננסקי:

שמי ארתור פוזננסקי, נולדתי בתאריך 30.07.1912 בברלין, והתגוררתי ברחוב לותרינגר 71. אבי הגיע לברלין כילד קטן.

שאלה:

מנין הגיע?

ארתור פוזננסקי:

מפרוסיה המערבית, ואמי הגיעה מאוסטרווה בפוזן. גם היא התגוררה מאז נעוריה בברלין. אבי היה חייט במקצועו, והיינו שלושה ילדים בבית: אחות יותר מבוגרת, אני, ולבסוף אח, שגם הוא מתגורר בישראל.

שאלה:

מה שמו?

ארתור פוזננסקי:

וולטר יקום-דוב. בשנות ילדותי גרנו בגבול לרובע האסמים (Scheunenviertel) בברלין. רובע האסמים ידוע כרובע של יהדות המזרח (Ostjuden), כך שאיכשהו היינו קרובים מאוד לרובע היהודי. אבי לא היה ממש דתי, אמי לעומת זאת שמה דגש חזק מאוד על סגנון חיים יהודי. הלכתי לבית הספר היהודי ברחוב גרוסה המברוגר (Hamburger Straße Große) מתחילת לימודי עד לגמר שכבת הביניים. עזבתי את בית הספר בשנת 1928 והתחלתי התלמדות במסחר. שם עבדתי עד לליל הבדולח (Kristallnacht).

שאלה:

זאת אומרת 1938?

שאלה:

מה, למשל?

ארתור פזנסקי:

ובכן, הנאמנות הזו. רואים את הטרגדיה עם בני הנוער וכל הדברים, זהו פרק שלם שהייתי יכול לספר על מה ששמעתי...

שאלה:

ספר!

ארתור פזנסקי:

טיפלתי במשפחות עם 18 ילדים, נוער בסיכון, עיקור של בני נוער, ייצוג בפני בתי משפט כמסייע, כעוזר, ובסוף גם לפני בתי דין רבניים יהודיים, אם בני נוער עשו משהו אצל בעל הבית היהודי, אצלו הם עבדו, וכו'. במקרים של חילוקי דעות ניסו קודם כל לפתור אותם בפני בתי דין יהודיים, כדי לא לנהל את המאבק בפומבי.

שאלה:

באיזה בית כנסת, בית הנסת ברחוב אורניינבורגר?

ארתור פזנסקי:

רחוב אורניינבורגר השתייך לרובע שלי. זה היה במרכז. בברלין מרכז, ברחוב אאוגוסט 17 היה המטה הראשי של כל העיניין.

היה לי חבר טוב מאוד, שהיה יותר מאוחר ב-Reichsvereinigung. אולי שמעת את שמו, אלפרד זלביה. הוא היה בנו של מורה בבית ספר ביניים, ובסוף היה יושב ראש של ה-Reichsvereinigung, ויותר מאוחר הוא נורה, אבל זה פרק בפני עצמו. על כל פנים, הוא היה חברי הטוב ביותר, ואפשר לומר שהוא הכניס אותי לעבודה הסוציאלית. הוא ניהל את הרובע הצפוני, ואני ניהלתי את הרובע מרכז, אבל, כפי שאמרתי, לבני נוער. המבוגרים יותר טופלו באופן אחר, אבל שם נתקלתי בבני נוער רבים מארגונים יהודיים, ורצינו לעזור להם. אני הייתי חסיד של העזרה הקונסטרוקטיווית, כלומר, אני רציתי לתת לאנשים בגדים ומה שיכולנו לתת להם, אופניים, שיוכלו לנסוע לעבודה, ועזרנו באופן קונסטרוקטיווי, עד כמה

שיכולנו. היו לנו שעות קבלה מפוצצות, ארגנו ערבי תרבות, ספריות, עד כמה שיכולנו תחת התנאים ששררו. ככל שהלחץ מבחוץ גבר, כך הגיעו אלינו יותר ויותר בני נוער, הם רצו להיות ביחד. עשינו חוגים לשפות,

שאלה:

איזה שפות, עברית?

ארתור פוזנסקי:

חוגים לקצרנות - אנגלית, צרפתית, עברית, גרמנית - כל מה שהיה אפשרי באיזשהו אופן. המטרה הייתה יותר להביא את האנשים יחד ולהעסיק אותם, מאשר לתת להם משהו מעשי. כי בזמן הקצר שעמד לרשותנו, ותחת התנאים ששררו אז, זה היה קשה מאוד, אבל האינטסיוויזם הייתה קיימת.

שאלה:

ובכל התקופה הזו חשבת על הגירה, או ניסית להגר?

ארתור פוזנסקי:

ההגירה שלי זוהי בעיה אחרת. כאן את מזכירה לי דברים אחרים לגמרי...

שאלה:

טוב, אז נעזוב את זה...

ארתור פוזנסקי:

כי זה דבר אחר לגמרי, זה עניין אישי. אני הייתי אצל הורי, אבי היה אדם חולה מאוד, חצי משותק, והאפשרות להרוויח... הקיום היה דחוק ביותר, אני הייתי חייב לעבוד. יש לי אחות שהייתה שנה אחת מבוגרת ממני, ואחות זו התחתנה בשנת 1938 והיגרה לאוסטרליה, למלבורן. היא נפטרה שם לפני 16 שנים. והיה עוד אח, שהיה בשמונה שנים צעיר ממני, הוא הלך להולנד, לווסטרברוק, ועבר שם הכשרה אצל אנשי Werkleute, כך שאני הייתי הבן היחיד שהיה יכול לתמוך במשפחה.

שאלה:

ארתור פזננסקי:

היה אפשרי, אבל גם זה פרק בפני עצמו. הארגונים היהודים הקימו משרד מרכזי להגירה. שם היו חייבים לעמוד בתור במשך שעות ושבועות כדי בכלל לקבל מקום, זה היה משהו. ניסו אז בכל הדרכים בקהילה היהודית. לי היה כאן קשר מתמיד עם האנשים האלו. אם רצינו מישהו, היינו ממליצים עליו להגירה, להסבה, כל זה היה שייך לתחום הזה של העבודה הסוציאלית. כי העבודה הסוציאלית הייתה תחום עצום. בכלל לא יכולתי להתגבר על הכל, אני עשיתי את זה רק בהתנדבות בעזרת יהודים רבים, תלמידי רבנות לשעבר, מורים, מורים צעירים, כל אלה עזרו.

שאלה:

שמות, שמות?

ארתור פזננסקי:

ובכן, יש כל כך הרבה שמות. והם עשו ביקורי בית ודווחו לנו על תנאי החיים. המעגל היה גדול מאוד, היו לי הרבה יותר אנשים משהייתי צריך, כי האנשים רצו תעסוקה, והם רצו לעשות משהו. היו מורי עזר רבים ותלמידי רבנות רבים, אשר הציעו את עצמם לעבודה הזו. ואותם, את האנשים האלה, שלחנו למשפחות, והם כתבו דו"חות, ועל סמך הדוחות האלו זימנו את בני הנוער וניסינו לעזור. זה היה באמת.... העבודה הסוציאלית שהוקמה אז על ידי היהודים, בתקופה הקצרה הזו מ-1933 עד 1938, כשהכל נגמר, היתה הישג עצום.

שאלה:

כמה יהודים היו בברלין עד 1933?

ארתור פזננסקי:

עד 33, אני מאמין, 220,000 בערך, לא יותר, אבל מאוד פעילים.

שאלה:

כמה?

ארתור פוזנסקי:

אני מעריך כ-220,000, אבל היהודים הראשונים כבר הגרו בשנת 1933, כי ביום 1.4.33 – אני זוכר את זה עד היום – התחיל החרם הראשון, הדביקו על חלונות הראווה הראשונות מדבקות עם "אל תקנו אצל יהודים", אבל מצד שני עוד מכרנו בתקופה הזו חולצות חומות, כלומר מדי נאצים. אבל היו כבר אז אנשים שמיד הסיקו את מסקנותיהם ועזבו מיד.

שאלה:

זה היה אפשרי?

ארתור פוזנסקי:

כן, אז ב-33 עוד היה אפשרי לעזוב. היה אפשרי לעזוב. זה היה בשביל אנשים מהירי החלטה ואנשים שהבינו מייד, משחק על כל הקופה. אבל עם הזמן זה התגבר, והקונסוליות היו מלאות, ובעצם היה בלתי אפשרי להשיג משהו. מספרי ההמתנה לאמריקה כבר נגמרו לשנים, והיה קשה מאוד. אני עוד רוצה לספר לכם משהו, דבר שאולי יעורר עניין רב. באותה תקופה, בשנת 1935, הובלתי טרנספורט של 120 ילדים לדנמרק, לנופש. המסע הזה, זה וודאי יעניין אתכם, הלך חלק לגמרי, היהודים הדנים הזמינו את הילדים, האכילו אותם והיו מאוד רחבי לב, על אף שהמנטליות שונה לגמרי, זה בלט לעיני. הם הגיעו בשבת לבדוק – לא מתוך סיבות דתיות, אלא יותר מסיבות של כבוד, לראות, אם הכל בסדר עם הצעירים. לדוגמא: הם הביאו בשבת גלידה ל-120 ילדים. כל ילד היה צריך ללכת קדימה, קיבל את הגלידה, היה צריך לומר תודה לליקוק בגלידה. תארו לעצמכם, 120 ילדים יהודים, זה היה תהליך שארך יום שלם. ילדים (צוחק), זה היה הכבוד, אבל זה לא כל כך מעניין. זמן קצר לפני ליל הבדולח בשנת 1938 קיבלתי פעם נוספת את המשימה מן הקהילה היהודית, ממנהיגיה, להביא טרנספורט לשוודיה. היו רק 30 ילדים. במסע הזה עוד הוספו כמה מלווים מטעם הקהילה. תפקידם היה בעצם לא לעשות דבר בטרנספורט. הטרנספורט היה רק מסווה, ולמלווים האלו היתה המשימה להגיע להדברות עם הממשלה השוודית, כלומר לנסות ליצור מגע עם הממשלה השוודית, כדי לנצל את המכסה לכניסה לאמריקה שלא נוצלה על ידי השוודים, ולהעביר את המכסה לזמן ההמתנה הזאת על היהודים בגרמניה.

שאלה:

זה היה אפשרי?

ארתור פזננסקי:

זה היה קשה מאוד. אני אספר לכם, אני אז עוד קיבלתי באופן רשמי, כאחד האחרונים, דרכון בשביל הטרנספורט הזה. בקרבתי עמד אייכמן, אני ראיתי אותו, הוא היה בלשכה הזאת. מייד אמרו לי, אם אתה לא תחזור יופעלו לחצים עליך ועל בני משפחתך. כך הוא איים, ואני, לצערי הרב, באמת חזרתי.

שאלה:

זה כבר היה ידוע אז?

ארתור פזננסקי:

כן, כן. אני ראיתי אותו במגפי הרכיבה שלו, הוא עמד בערך במרחק כזה... וזה היה הדבר היחיד שדיברתי אתו. הגענו לשוודיה, והאנשים האלו, שהיו אמורים לפעול שם, לא פנו ישירות אל הממשלה, אלא..... למלך שוודיה היה רופא יהודי ויועץ פיננסי יהודי, ואז ניסו ליצור קשר עם האנשים האלו. אך לצערי, יהודי שוודי לא נטו לעשות את זה. הם העדיפו לשמור מרחק. הם היו מוכנים לעזור ליהודים ולתת להם הזמנות, לשהייה, לנופש וכו', אבל לא היה להם עניין שייפתחו למשל מחנות מעבר בשוודיה, כדי שהיהודים יוכלו להעביר את זמן ההמתנה ולהמשיך לאמריקה, יותר בכלל לא רצינו. רצינו רק מעבר, טנרזיט, כדי להגיע לאמריקה. אבל המעבר הזה זה לא יצא לפועל, כי יהודי שוודיה באותה תקופה לא נטו לכך. מאוחר יותר בהיסטוריה הסתבר, שבשנים האחרונות, כשיהודי דנמרק היו בסכנה וכל העניין הזה, ואז פתאום, בזמנו של ברנדוט, פתאום קבלו ניקופי מצפון והתעוררו מן הטראומה שלהם.

שאלה:

ומה קרה עם הקבוצה הזאת?

ארתור פזננסקי:

הקבוצה חזרה.

שאלה:

לגרמניה?

ארתור פזנסקי:

כ.ן.

שאלה:

גם 30 הילדים?

ארתור פזננסקי:

יום אחד לפני תום אישורי, זה היה ה-15 באוגוסט, חזרתי לצערי לגרמניה. הייתה לי שם חוויה אישית, הכרתי שם יהודיה שוודית, אישה טובה מאוד, רצתה להתחתן איתי, ואני, מטומטם שכמוני, לא עשיתי את זה אז. היא הייתה מקסימה. לא העזתי בגלל הילדים, לא היו לי תנאי עבודה, וגם בגלל הורי. כי אבי היה נכה, אפשר לומר, משותק בחצי הגוף, וזו גם הייתה הסיבה, מדוע תחילה היססתי עם ההגירה. היו לי תמיד הרבה הזדמנויות להגר דרך הארגון הציוני וקשרי לקהילה, או עם כל מיני טרנספורטים לא חוקיים. נהיה יותר ויותר חם, אז זה כבר היה עניין חם מאוד, להצטרף, אבל בסוף נשארתי עם ההורים ולא הלכתי, והדבר המוזר הוא, שיותר מאוחר הורי הלכו בדיוק שמונה ימים אחרי. שמונה פעמים הצלחתי להציל אותם מפני הטרנספורטים. אז עוד נרשמו רשימות, ובאו לקחת את האנשים. יהודים באו ונאצים, אבל היהודים עשו את כל העבודה ולקחו את האנשים במכוניות. תחילה נשלחה הודעה לאנשים, למשפחות היהודיות.

שאלה:

לאן?

ארתור פזננסקי:

להופיע במקום איסוף, ברחוב גרוסה המבורגר או בבית כנסת אחד. ברחוב לוצו היה מקום איסוף, ושם היו האנשים חייבים להתייצב עם מטענם, מעניין שרק עם מטען קטן, ובתאריך מסוים באו לקחת אותם במכוניות ולקחו אותם למקומות איסוף. הורי היו שמונה פעמים בטרנספורט כזה, ואני תמיד הבנתי את הדבר...

שאלה:

כיצד הצלת אותם?

ארתור פזננסקי:

בצורות שונות. איך עשו את זה - היו מוסרים כתובת מזויפת, או שידעו מי היה הפקיד, ואני במקרה הכרתי אותו, והוא אמר שלא נמצא שם שום דבר. כאלה מקרים יש, אני יכול לספר לך על מאות.

שאלה:

לאן הלכו מרח' גרוסה המבורגר?

ארתור פזנסקי:

אחר כך הלכו כל הטרנספורטים לאושוויץ.

שאלה:

כולם לאושוויץ?

ארתור פזנסקי:

טוב, אני לא יודע אם כולם, אבל כמעט כולם. היהודים הברלינאים כמעט כולם ... אבל אני הגעתי למקום אחר לגמרי, משהו דומה. אני הגעתי למואביט, ברח' פוטליץ, שם יש תחנת רכבות משא בברלין, תחנת משא גדולה מאוד, ומשם אני הלכתי עם אחד הטרנספורטים האחרונים, כלומר אני נשארתי בברלין בשנת 1938. החנות של [...] נסגרה בערך כמה חודשים לאחר מכן, היו חייבים לסגור אותה, היא כבר לא יכלה להתקיים, ואז הלכתי בפברואר 39 להכשרה...

שאלה:

לאן?

ארתור פזנסקי:

להוולברג, במחוז ברנדנבורג, קרוב לברלין. והאיש הזה, זלכיר, היה אז מנהל הארגון הציוני לנוער, והוא, כחבר טוב, הביא אותי לשם כחלק מן ההנהגה, ושם הייתי מדריך של קבוצת נוער.

שאלה:

מה עשית שם?

ארתור פזנסקי:

הייתי כל הזמן מדריך עליית הנוער, ואחר כך קידמו אותי לתפקידים חשובים יותר. היו בעיות אישיות עם ההנהלה, וכך הגעתי לארנסדורף, והדרכתתי גם שם קבוצה ציונית. לאחר מכן היה צריך לפרק גם אותה, חזרתי לברלין ועבדתי בעבודת כפייה בבית חרושת לצבעים.

שאלה:

מתי זה היה?

ארתור פזנסקי:

יש עוד הרבה לספר על העבודה הציונית, זה הרבה מאוד.

שאלה:

ספר לנו.

ארתור פזנסקי:

עוד לא סיפרתי לכם ממש על העבודה הסוציאלית, ויש גם הרבה לספר על העבודה הציונית...

שאלה:

טוב...

ארתור פזנסקי:

אבל קודם כל אני רוצה שוב לספר.... אז חזרתי, ואנחנו היינו מרכזי ההכשרה האחרונים. היה אז נוער מבוגר יותר, והצעירים של עליית הנוער. והכרתי את כל אלה של עליית הנוער, דרך תווכה של ריחה פראייר וכו', וכך הכרתי את כולם. וסגרו את הסניפים ורכזו את בני הנוער יותר ויותר, ולבסוף הם היו בנויענדורף.

שאלה:

איפה זה היה?

ארתור פזנסקי:

נויענדורף נמצאת בקרבת פורסטנוולדה על נהר השפרה בקרבת ברלין. זו הייתה חווה גדולה, ומשם הועברו אחרוני בני הנוער של ההכשרה מגרמניה ל...

שאלה:

לפלשטינה?

ארתור פזנסקי:

לאושוויץ.

שאלה:

לאושוויץ?

ארתור פזנסקי:

מה פתאום פלשטינה... לאושוויץ. באותו זמן היו טרנספורטים רבים, טרנספורטים לא חוקיים, שהורכבו בזמן שאני הייתי פעיל בעבודה הסוציאלית. אבל אז הייתה זו החלטה קשה מאוד למען הצעירים, היו חייבים מאוד להתחשב במצב האישי, וכל אחד רצה... אני לא רציני ללכת בצורה בלתי חוקית, חוקית רציני ללכת ואולי הייתי הולך, אבל ככה, באופן בלתי חוקי, תמיד אמרתי לעצמי, אתה חייב להישאר עם ההורים. זאת, אם כן, הבעיה האישית שלי, אבל היו לי אז חברים רבים וגם מדריכים, שכן הלכו. חלקם הצליחו, חלקם מתו, אז, האסון עם [אוניית?] פטריה, אולי שמעתם על האסון הזה שבו נספו מעל 200 בני אדם, וביניהם היו הרבה חברים שלי. אני אז הייתי בגרמניה, בברלין, אירוע הפרידה מהיינץ וונדל, ומה שמם, של כל הראשים המובילים. סליחה?

שאלה:

מהמבורג?

ארתור פזנסקי:

מהמבורג? את זה אני לא יודע. ואז הרכיבו טרנספורטים לווינה, טרנספורטים דרך יוגוסלביה, יש הרבה חומר על העניין הזה... אבל ההחלטה להצטרף לטרנספורט כזה הייתה קשה מאוד. לא רצו להשאיר את המשפחות לבד, ולכן נשארו עם המשפחות. אני נשארת עם ההורים, אחותי כבר לא הייתה, אחי כבר לא היה, לכן...

שאלה:

לאן?

ארתור פזננסקי:

כבר סיפרתי. אחותי היגרה לאוסטרליה, ואחי היה בהולנד. אחי בהולנד גם היה בקבוצה ציונית, ואז ברח להולנד. גם להולנד הגיעו הנאצים מאוחר יותר, אני לא זוכר את השנה, אני חושב בשנת 41/42. הם פרקו את ווסטרברוק, ואחי אז הגיע בדרך בלתי חוקית דרך צרפת ופורטוגל מליסבון לישראל. אבל את זה למדתי רק הרבה הרבה מאוחר יותר, אחרי הרבה שנים. לא היו לי שום ידיעות, ובשנת אלף תשע מאות... סליחה? ... כלומר הבאתי את קבוצת עליית הנוער האחרונה מהוולברג – ארנסדורף לנויענדורף. נויענדורף היה מן מרכז אחרון של קבוצות ההכשרה, הקבוצות האחרונות נהיו יותר ויותר צפופים, המעגל נהיה יותר ויותר קטן, ואז לנויענדורף. מנויענדורף שלחו אותי לברלין, כי היה לי וויכוח עם המנהל של נויענדורף, הוא לא אהב את העובדה שהייתי שם, אבל אולי גם מעניין לספר, מדוע עזבתי, זה מעניין. ובכן, ההנהלה הייתה אז הרמן גרשון, מרטין גרשון, לא הרמן, הרמן גרשון היה מקבוצת הפועלים, זה היה מרטין גרשון. מרטין גרשון שיחק תפקיד מאוד חשוב בעבודה היהודית, הוא היה איש ידוע מאוד, הוא סיים בהצלחה את ביה"ס לגינון באהלן. הוא היה ממשפחה יהודית שהתבוללה, והוא היה האלוהים של העבודה החקלאית וההשתלמות החקלאית בגרמניה של כל הנוער היהודי. כל יהודי צעיר דאז שתדברי איתו על התקופה הזו יאמר לך מי זה מרטין גרשון. מרטין גרשון הזה היה...

שאלה:

איש צעיר?

ארתור פזננסקי:

כן, איש צעיר, אולי קראתם עליו, יש ספרות רבה עליו. הוא היה גדול... אני לא רוצה להגיד... הוא עבד עם הנאצים, כאשר הם דרשו מכסה מסוימת, ואם אמרו לו לעשות משהו הוא ביצע זאת ב-200% ולא לקח סיכונים, ותמיד עשה יותר, הוא [...] והוא תמיד עשה יותר ממה שהיה צריך, ובזמן הזה זה לא היה מקובל לעשות כאלה דברים, והוא, אפשר לומר, סייע לנאצים, והוא היה שנוא ונחמד, אבל גם מוכר כאיש מומחה, והוא שירת את הנאצים מאוד. הוא היה מנוי על ידי הנאצים כאיש קשר ליהודים, את זה הוא לקח מאוד ברצינות, תמיד היה מאוד מדויק ומילא כל פקודה. וכעת אני רוצה לדבר על הוויכוח שהיה לי איתו.

שאלה:

אני רק רוצה לדעת, מה קרה איתו?

ארתור פזננסקי:

רגע אחד, אני כבר אומר לך, עוד מעט אגיע לזה. אני כבר קצת מבולבל, כל כך קשה לספר את הכל מן המותן, כל כך הרבה חוויות. אני הכרתי היטב את משפחת גרשון. האב היה מורה בי"ס יסודי, הם היו שישה ילדים, מתוכם חיה אחות אחת בגבעת ברנר, לאחות אחרת יש חנות פרחים ברחוב בן יהודה. הם היו מאוד קשורים לטבע, ולו עצמו הייתה דיפלומה כאגרונום, כפי שציינתי. הוויכוח איתו היה כך: כבר אז היינו תחת לחץ הנאצים, ואני הגעתי לשם עם הנוער מנויענדורף. ביום הראשון חולקו האנשים לעבודות לפורסטנוולדה, זה היה בערך 12 או 18 קילומטר מן המחנה.

שאלה:

מה עשו שם?

ארתור פזננסקי:

זה היה... בבית קברות יהודי ... כן, לא יהודי (גויי), ושם היו אמורים לבצע עבודות גינון. אבל אני נסעתי איתם ביום הראשון, רצייתי לראות מה הצעירים... הייתי מן אבא לצעירים, כשהגעתי הם היו בין 13 ל-14, בינתיים היו בני 15 ו-16, ואני נשארתי ה"אבא". לא מזמן היה לי יום הולדת 80, והם כל כך חגגו איתי, כולם, הייתם צריכים לראות את זה. אבל מדוע אני מספר את כל זה? אני צעדתי איתם והלכתי לשם וסיכמתי עם המדריך עם הגרמני, שעל אף שזמן העבודה היא עד 5, הוא הורה שיפסיקו את העבודה בעשרה לחמש, כך שיוכלו עוד להשיג את הרכבת ולהגיע הביתה בזמן. הגוי הסכים, אבל מר גרשון לא הסכים, כלומר, זוהי רק דוגמה לאיך שזה היה. אחר כך הוא שמע, שאני לא צועד בשורות עם הצעירים דרך העיר, וטען שאני צריך לצעוד איתם מתחנת הרכבת עד למקום העבודה, ואמר, שאני צריך לסדר אותם שורות שורות, ואז אני אמרתי, לפני שהנאצים לא יתנו פקודה כזו, אני לא אעשה דברים כאלה. או דוגמה אחרת: אשתי הייתה מפראג והיא הייתה זמן רב בטרזיענשטדט, והיא.... היהודים הידועים מגרמניה, ה"אוט ווייה" האחרונים, הובאו כולם לטרזיענשטדט, זה היה המקום העדיף, וגם נכים, כמו אבי. גם אבי הגיע לטרזיענשטדט. ובטרזיענשטדט גרשון גם היה ממונה כמדריך חקלאי, ולעתים קרובות הילדים, והשומרים הגרמנים ידעו זאת, הביאו תפוחי אדמה או כל מיני סלק או עגבניות הביתה, בתוך הסינרים או בכיסים, וגרשון לא הרשה את זה.

שאלה:

אבל גם הוא היה עציר?

ארתור פזננסקי:

כן, אבל הוא היה המדריך של המחלקה החקלאית. העצירים היו מחולקים, והוא... לא היה לו האומץ, אלא הוא אפילו, אני אפילו אומר שהוא סייע לנאצים, ואחר כך, בחודשים לפני הסוף – הוא לעולם לא היה ציוני – בחודשים האחרונים הוא קיבל השקפה ציונית והייתה לו השפעה רבה. כאשר היהודים בגרמניה פורקו הוא עוד נשאר חודשיים, ואז לקחו אותו והוא מת באושוויץ. הטרנספורט האחרון, בעניין זה היה ויכוח גדול. הוא הגיע מטרזיענשטדט... היהודים הידועים, שקודם הועברו מברלין לטרזיענשטדט נשלחו בחלקם לאחר מכן לאושוויץ. אומרים שחלקם הלכו בהתנדבות, ואחד מהם שרד, זה היה הרבי ברג. מכל היהודים הידועים, המובילים, ידוע לי רק על רבי ברג – אבל אולי רק עשו את זה ככה, אני לא יודע איך זה היה – בגלל [...] בינלאומי...

שאלה:

ומה היה עם גרשון?

ארתור פזננסקי:

מה? גרשון מת באושוויץ. אבל אומרים... יש אשר אומרים שהוא התנדב ללכת עם בני הנוער, כי רבים הלכו מטרזיענשטדט לאושוויץ, הרכבות הרי נסעו כל הזמן, אבל בקשר לגרשון אני לא יודע אם זה נכון. במקרה, וככה זה בחיים, קיבלתי את רשימת הנכנסים לאושוויץ. כי עבדתי בבית החולים, ושם ראו, באושוויץ, את הרשימה של אלו שהגיע יום לפני כן, וגרשון היה ביניהם. אם הייתי מקבל את זה לפני כן, אולי מישהו אחר היה מתפגר. ככה זה. במחנה היו אומרים: אז אחר היה מתפגר. וכך נחתם גורלו של גרשון, אבל לגרשון היה כאן מעמד קשה מאוד [אם היה שורד ומגיע לישראל מ.צ.], כי יש כאן הרבה אנשים שהיו מתלוננים נגדו בגלל כל המניפולציות שלו, יש וויכוחים קשים מאוד, זה תחום גדול מאוד אשר...

שאלה:

הוא היה היחיד?

ארתור פזננסקי:

הוא היה אחד מן המעטים, מן המעטים מאוד, הוא היה מן הנאצים, הוא נהנה מאמונם של הנאצים, אבל בסוף שלחו אותו בדיוק כמו ששלחו אל כל האחרים. ד"ר אפשטיין, הוא היה המנהל, הנשיא של היהודים בגרמניה, הוא היה האחרון, אז שלחו אותו לטרזיינשטדט, עשו אותו למנהל, ובסוף שלחו גם אותו.

שאלה:

מי נשאר?

ארתור פזננסקי:

מי שנאשר היו רק... באופן מוזר... אני פגשתי לאחר המחנה מישהו מטרזיינשטדט, הוא היה נכה מלחמה, אדם עיוור, אותו השאירו בחיים. ובכן, זה שוב נושא אחר לגמרי.

שאלה:

בשנת 39 חזרת לברלין?

ארתור פזננסקי:

אני הלכתי מנויענדורף, גרשון והאחרים שלחו אותו, אפשר לומר, לא רצו שאשאר.

שאלה:

זה היה בשנת 39?

ארתור פזננסקי:

שה היה בשנת 39, הנה, [...], ואחר כך הגעתי לברלין, וקיבלתי מהזלביה הזו.... זלביה גם היה איש במעמד גדול, אבל לא אישיות כמו גרשון, הוא היה ראש כוח אדם של איחוד היהודים בגרמניה של הרייך (Reichsvereinigung der Juden in Deutschland), אולי זה אומר לכם משהו, זהו ארגון גג של כל הארגונים של כל היהודים, וחבר שלי, זלביה הזו, הוא היה חבר שלי, הוא השיג לי משרה במעון נוער ברח' לווצו בברלין, זה היה בית כנסת, אבל מקדימה היה בית קהילה לנוער בסכנה, היו שם 50 נערים ו10 נערות.

שאלה:

האם זה היה במואביט?

ארתור פזנסקי:

לא, לא במואביט, במרכז, בברלין מרכז. ושם שמו אותי כמנהל. ובכן, זו הייתה עבודה שלא הרגשתי נוח איתה, היה לי קשה מאוד, בני הנוער היו קשים מאוד, חולים, אפילפטים, אסטמטיים, הבנות היו בסכנה, והיו לי שם צרות צרורות, זה כבר היה קשה מאוד, זה היה בשנת 39.

שאלה:

היו להם רפאים?

ארתור פזנסקי:

רופאים? איזה רופאים?

שאלה:

הנוער האפילפטי.

ארתור פזנסקי:

כן, לפעמים קראו להם, אבל...

שאלה:

מה זאת אומרת, שהבנות היו בסכנה?

ארתור פזנסקי:

ובכן, אלה היו בנות שברחו מבית הוריהן, או שהיו חולות, וכו', מכל הסוגים אספו שם, היו לי בעיות כל כך קשות, המנהל, לא הייתי שם מנהל להרבה זמן.

שאלה:

האם התגוררת איתם או שהתגוררת בבית?

ארתור פזנסקי:

כולם גרו בבניין, זה לא היו... אלה היו אולמות, 20 בני נוער בחדר אחד, זה היה איום, וכולם עבדו, כולם היו חייבים לצאת לעבוד. היהודים היו חייבים לעבוד, והם אספו שם,,, אבל היו לי שם הרבה בעיות, ובעצם גם זה מעניין. [למען] כל היהודים המובטלים, כלומר, איפה שהמפעלים הפסיקו לעבוד, ולא הייתה עבודה, אז הייתה בברלין - קולן, נויקולן - שם הייתה לשכת עבודה למען יהודים, בפונטנה פרומנדה, זה היה שם הרחוב, ולשם הכריחו את כל היהודים ללכת, ושם חולקו לעבודה, ואני... כל היהודים קיבלו עבודה, עבודות מסוכנות מאוד. הרי כל הגרמנים גויסו למלחמה, ואת היהודים חייבו, היו חייבים ללכת, לקבל את העבודה, אם רצו או לא רצו, לא הייתה להם ברירה. ובני הנוער היו מאוד צעירים, 14 ו-13, ומדי פעם גם רימו עם הגיל, וכך הם הגיעו לפעמים לשם, ללשכת העבודה הזו, ואני, אבל אני, אני הייתי צריך לקבל אישור כדי לקבל את הניהול על עצמי שם, ולא קיבלתי את האישור, זה היה עניין פוליטי. מנהל לשכת העבודה ליהודים הזו היה אדם בשם אכהאוס, זה היה גרמני, גרמני לאומי. היה לו כאן עיטור גדול, איש קטן עם אף עקום גדול. הוא היה פעם עובד יהודי בבית של [...] ברובע היהודי ועבד בחברה יהודית, והוא ידע מעט יידיש, את היידיש של הסוחרים, ועם היידיש שידע הוא הרשים את הנאצים, ושהיה לא קשר ליהודים. והוא שמע שאני אמור להיות שם מנהל, שנהייתי שם מנהל, הייתי שם רק זמן קצר והוא הזמין אותי למשרד שלו, ואני רואה את זה לפני כאילו שזה היום, היה אולי במרחק של 50 מטרים וצעק: הו יהודי, תוציא את הידיים מן הכיסים ותשמור מרחק, אתה מסריח, וככה, בסגנון הזה בצורה משפילה זה התנהל, וזה היה נורא. כי אתה מונית על ידי מר זלביה, הוא קבע שאתה מנהל, ודילגת אלינו. ובתור עונש אתה תגורש, כך הוא דיבר אתי. מיד לאחר מכן הלכתי הביתה, הלכתי קודם לפקיד, והוא בא אתי, והוא אמר: תחלק את היהודי, כפי שדיברו, תיתן לו עבודה. ואז הוא נתן לי עבודה. לסחוב פחם, מלבני פחם, אלה המסודרים בארגז, זה דבר מסוכן מאוד, צריך לדעת כיצד לסחוב את מלבנים, לסחוב אותם למעלה. יש תמיד 50 ק"ג על הגב, ואז הם נופלים מן הארגז, אני לא יודע אם אתם מכירים את זה, כיצד צריך לסדר את מלבני הפחם. וכך סחבתי בשביל הנאצים הכי גדולים את הפחם לקומה הרביעית. זה היה נורא. לפעמים האנשים נתנו לי איזה מרק, ואז ישבתי שם, וגרתי במעון הזה. בני הנוער הרגישו שאני לא המנהל, שחולקתי לעבודה, ואז הם חזרו אותי, כפי שזה אצל בני נוער. הם הרגישו שהאדם הוסר מן המשרה, וכך הייתי חייב לישון עם מוט ברזל לידי, כי פחדתי שיתנפלו עלי. אתם לא יכולים לתאר לעצמכם מה בני הנוער האלו עשו לי. אז הייתה האפלה, הכל היה מכוסה בנייר שחור. אז כשהיו צריכים נייר טוילט הם לקחו את

הנייר השחור וניגבו את התחת. ואז הגיעו הנאצים והם טענו שאנחנו מחרימים את ההאפלה. אתה לא יכול לתאר לעצמך מה התרחש שם. ואז כל ההתקפות האפילפטיות האלו. הייתי מאושר כשירדתי מן המשרה הזאת.

שאלה:

מתי זה היה?

ארתור פוזנסקי:

זה היה בדיוק, אני חושב ב-41... אבל תשמעו עכשיו, ובכן, סחבתי את הפחמים, והאיש היה כל כך מרוצה עם עבודתי, איך שסחבתי את הפחמים. וכשירדתי בחזרה עמדה שם אשתו של אפשטיין. פאול אפשטיין היה המנהיג, הראש המוביל של יהודי גרמניה בתקופה ההיא. כשהכל נהייה קשה היה נשיא, זה היה ד"ר פאול אפשטיין, הוא היה מאוחר יותר בטרזיינשטדט ומת לאחר מכן. ואישתו, הפי אפשטיין, הגיעה לשם, חיכתה לי למטה, ראתה איך שעבדתי קשה, חיבבה אותי מאוד וניחמה אותי, מה אני יכולתי לעשות.

כך שביום שני הייתי חייב להתייצב בלשכת העבודה, אצל הפקיד. ובכן, הרי ידעתי, הוא הרי אמר לי, אתה סוחב את הפחם באופן זמני, אך ביום שני תבוא ונאמר לך את הטנרספורט, אתו אתה עוזב. תארו לכם, אלה הן שעות הזוהר של האנושות. אני מגיע ביום שני, ככה [...] , ללשכת העבודה, תארו לכם מה נעשה שם, המון אצל הפקיד של אות P, פוזנסקי. הוא מסתכל עלי, כי נאמר הרי שעבדתי במשך הימים האלה. אז מגיע אכהאוס, המנהל הזה, והוא [הפקיד] קופץ, צועק "הייל היטלר" ואומר למנהל, "פוזנסקי מתייצב בדייקנות". ההוא כבר לא ידע במה מדובר, ואומר, "תמשיך", וה"תמשיך" הזה עזר לי שלא היגעת לטרנספורט, כי המעון, בו גרתי, נסגר שמונה ימים לאחר מכן, סגרו את כולם לאחר שמונה ימים, ולקחו אותם. ואותי שלח הפקיד הזה לעבודה בבית חרושת לצבעים. אבל יש שעות זוהר כאלה. אם אכהאוס היה זוכר מי אני, הוא היה שולח אותי לטרנספורט. אני כבר נפרדתי מכולם אז. לאחר שנים שמעתי, שהאכהאוס הזה עשה כל מיני עסקאות עם יהודים, ושפטו אותו למוות. אתם חייבים לתאר לעצמכם את האדם הזה, איש קטן, [...], הוא לקח שוחד, עזר ליהודים, והם גילו את זה והרגו אותו.

שאלה:

אבל יהודים גרמנים הרי לא דיברו יידיש?

ארתור פוזננסקי:

סליחה?

שאלה:

היהודים הגרמנים לא דיברו יידיש.

ארתור פוזננסקי:

אני לא יודע הרבה, אני מבין יידיש, אבל...

שאלה:

לא, לא, ברובע האסמים היו הרבה יהודים ממזרח אירופה (אוסטיוודן), הם למדו יידיש?

ארתור פוזננסקי:

בבית הספר שלי היו ילדים של אוסטיוודן, כמו...

שאלה:

אבל יהודים ברלינאים לא ידעו יידיש.

ארתור פוזננסקי:

אף יהודי לא יכול לדעת את מה שקרה לנו. אז תשמעו, אני עזבתי שם ושלחו אותי לבית חרושת לצבעים לעבודת כפייה.

שאלה:

ל-IG Farben, נכון?

ארתור פוזננסקי:

לא, IG Farben היה משהו אחר. IG Farben היה מקום גדול, אני הייתי.... בברלין היה בית חרושת לצבעים, בית חרושת ללכה, בית חרושת ענק ללכה, ברניקה ובוהמה ווייסנזה (Bernicke und Boehme, Weissensee) היה שם החברה. 800 איש עבדו שם, מהם היו 200 יהודים. 200 היהודים עבדו שם בעבודת כפייה, היו ביניהם עורכי דין ורופאים, והם עשו את העבודה הקשה והמלוכלכת ביותר שאתם יכולים לתאר לעצמכם. זה היה נורא.

וכשהתייצבתי שם אמר לי המנהל מיד, אם אתה לא עובד כמו שצריך, ייקחו אותך. אבל העדפתי את העבודה לעומת הטרנספורט, זה ברור. כך שאיכשהו הסתדרתי, שנה וחצי עבדתי בבית החרושת הזה, אבל בעבודות בזויות, עם פיה ומיניום. הייתי מלא צבע אדום, מראש ועד כף רגל. תנאי העבודה שם, בתוך ברלין, היו קשים מאוד...

שאלה:

היכן התגוררת?

ארתור פוזננסקי:

ויכולתי לעבור דירה, קיבלתי אישור, לאחר שלא קיבלתי את העבודה במעון קיבלתי את האישור לעבור לגור עם הוריי, והתגוררתי עם הוריי, אך הייתי חייב ללכת ברגל לעבודה, זה היה יותר משעה לכל כיוון, תמיד עם הטלאי הצהוב, ועבודה קשה. גם בימי ראשון היינו חייבים לעבוד, וסחבנו, עבודה כל כך קשה, אתם לא יכולים לתאר לעצמכם. וכל הזמן נעלמו יהודים, לא ידענו לאן, אבל מאוחר יותר הסתבר, שהביאו אותם לטרנספורט.

שאלה:

מתי קיבלת את הטלאי הצהוב?

ארתור פוזננסקי:

מתי? אני לא יודע בדיוק, מתי הייתה האקציה כשכל היהודים קיבלו את הטלאי הצהוב? זה היה סיפור ענק, בשנת 36 או 37, אני חושב, קיבלו היהודים את הטלאי הצהוב, כל יום היו יהודים... אבי הלך לטייל עם המקטרת, ופתאום אני רואה תמונה בעיתון גרמני "היהודי יושב על ספסל היהודים", ושם ראיתי את אבי, שהתיישב. אלה היו ספסלים בגנים, שהיו רק ליהודים, ואת אבי צלמו איך שהוא ישב שם, רק ליהודים. והגרמנים ראו את כל זה, הגרמנים ראו, שליהודי היה מותר לעמוד רק מקדימה ברכבת הקלה, לא מאחור, כל מיני הגבלות כאלו, הגבלות כמו שאסור היה ליהודי להחזיק ציפור קנרית. כן היום צוחקים על זה, אבל היו כל אלה הגבלות, כמו להחזיק כלב, היה אסור לו ללכת לספר...

שאלה:

ולך היה אסור לנסוע באוטובוס לעבודה, היית חייב ללכת?

ארתור פוזננסקי:

לא, הם לא היו חייבים. כמעט ולא היו אוטובוסים, הרוב היו רכבות קלות, רק לעתים נדירות ראו אוטובוס בברלין, לא היו כל כך הרבה, אבל היו צריכים לקבל אישורים מיוחדים, רק בשעות מסוימות, אבל לפעמים לא יכלו לעשות את זה, אבל ההגבלות היו קשות, כל הזמן המציאו חדשות. אסור היה להחזיק ציורים, דברים מוזרים, יש מספיק חומר על זה, אתם יכולים לקרוא על כך, מאות חוקים, כל יום הדברים המוזרים ביותר. אסור היה לשים שלטי שמות. היו חייבים להוסיף שמות, "שרה" אצל נשים, ו"ישראל" אצל גברים, בכל מקום היו הגבלות קשות. ובכן, אם היום הגרמנים אומרים שהם לא ידעו שום דבר על כל האמצעים האלו, זה היה הרי כל כך פתוח וברור. ובבית החרושת הזה, שבו עבדתי שנה וחצי, היו 200 יהודים, כמובן כולם עם טלאי צהוב, ו-600 גרמנים. הגרמנים היו בעיקר אנשי מקצוע חשובים, אבל כמעט לכולם היו הרשעות פליליות בעבר, הם לא גויסו לצבא, והגיעו לבית החרושת ולחצו כמובן קשות על היהודים, היכו אותם. ליהודים היו שירותים מיוחדים, חדרים מיוחדים, בהם אכלו, פרימיטיוויים מאוד. והיחסים בין היהודים לבין הגרמנים היו רעים מאוד, ובעצם האדם שהקים את החברה, או אחד מהם, אני לא יודע אם בוהם היה יהודי, היה יהודי, והוא גם היה חייב לעבוד שם במעבדה, וגם הוא... משם נלקחתי, וכשלקחו אותי נסע האדם הזה באותו בקרון.

שאלה:

מה היה שמו?

ארתור פוזננסקי:

אני לא יודע. היה שם פעם אחד בשם ד"ר רט, אני חושב אחר כך היה רוזנטל, זה היה קרוב משפחה שלו. החברה הוקמה כבר בשנת 1880, חברה ענקית, ושם עבדו 800 איש רק בלכות, בעיקר לכות לחברות זרות, לצבא הגרמני (וורמכט), לצוללות, אופניים, כל זה נעשה שם באינטנסיוויות בבית החרושת לצבעים.

שאלה:

כמה שעות ביום עבדת שם?

ארתור פוזננסקי:

לפחות 8 שעות, אבל בדרך כלל יותר, ולא הייתה הזדמנות... אנחנו ביצענו עבודה כל כך קשה, זה בלתי אפשרי לתאר. למשל: הצבע השחור נעשה עם פיח, ואז היינו לגמרי שחורים, מלמעלה עד למטה. הפיח כל כך חזק, במשך חודשים הוא לא יוצא מן העור. ואז המיניום, הצבע האדום. את כל העבודות האלו עשו היהודים, ואוי ואבוי אם אחד לא היה יכול לעבוד, מיד דיווחו עליו ולקחו אותו.

שאלה:

האם בכלל קיבלתם תשלום על כך?

ארתור פוזננסקי:

כן, דמי כיס, אבל הכסף....

שאלה:

היה אפשר לחיות מזה?

ארתור פוזננסקי:

ובכן, אלה לא היו תנאים רגילים. מה שמעניין הוא שלאחר המלחמה החברה הזאת המשיכה להתקיים. אני הגשתי תלונה נגד הממונה עלי דאז, לאחר המלחמה כתבתי לחברה הזאת. שוחררתי, והייתי בין שרידים המועטים מבין 200 היהודים שעבדו שם, ומייד התייצבתי שם. זה היה עוד בשנת 45, לאחר השחרור, והגשתי תלונה נגדם, ואז הם כתבו לי, המנהל כתב לי, אנו מציעים לך לא לנקוט בשום צעדים, האיש כל כך חולה, ותרחם עליו.

שאלה:

ורחמת?

ארתור פוזננסקי:

כן, כך כתבו... [הפסקה]

היו אלה מורים, עורכי דין, רופאים, כלומר אנשים שלא היו כל כך טובים בעבודות ידיים, ואני, למזלי, אני די טוב בידיים. אני נוגע בכל, עוד תראו מאוחר יותר, מדוע אני אומר את זה, וכיבדו אותי שם.

[הפסקה]

שאלה:

איך מר ווינדנוולד הנחמד...

ארתור פוזננסקי:

....[...]

[כולם מדברים ביחד]

ארתור פוזננסקי:

לאנשים יש אינטרס לנפח את העניין, אז מה אתם רוצים שאספר, שוב אותו הדבר?

שאלה:

[...]

ארתור פוזננסקי:

מה סיפרתי לכם?

שאלה:

[...]

ארתור פוזננסקי:

ובכן, התנאים שם היו קשים מאוד, הגרמנים שעבדו שם אהבו ללחוץ על היהודים, למשל, כולם קיבלו חלב, כי זה עזר נגד הרעלות, אבל היהודים לא קיבלו. לכל הגרמנים הייתה אפשרות לשטוף ידיים מן הצבעים, היו חומרים מדללים כאלו, והיהודים לא קיבלו, כלומר היו חייבים לנסוע הביתה עם כל הלכלוך, הכל אדום, הכל שחור, אתם בכלל לא יכולים לתאר לעצמכם איך זה היה. והבגדים, זה הכל חדר דרך הבגדים. והגוים, כמה מהם היו בסדר, אבל רובם אהבו להטריד את היהודים, וכל יום קרה שתמיד היו חסרים אנשים. אבל לא הרגשנו את זה כל כך, היו 200 יהודים, כי החסרים תמיד הושלמו על ידי חדשים, לכן לא כל כך הרגשנו, ואז שוב שמת לי לב, שאת זה לקחו אתמול, עם כל המשפחה, והוא נלקח שלשום, וכך זה היה במשך כל השנה וחצי שאני שם, וזה אומר...

שאלה:

ספר?

ארתור פוזננסקי:

ובכן, שאני הייתי הספר שם, ועזרנו אחד לשני שם. באופן רשמי לא יכלו יהודים ללכת יותר לספר. אמנם היו כמה יהודים שפתחו מספרות אצלם בדירות, ואז נרשמו יהודים כמה ימים לפני כן לתור... ואז האנשים האלה, שבכלל לא ידעו איך, ספרו ליהודים את השיער, מה היה אפשר לעשות? אבל זו הייתה עוד אחת מן ההוראות האלה של הנאצים, שלא לתת ליהודים ללכת לספר, מאוחר יותר היה אותו דבר עם סנדלרים, אסור היה לחדש את הסוליות, אז מה עשו, אלתרו באיזושהי צורה, וכך זה היה. אבל אני רוצה לחזור לעניין העבודה...

שאלה:

ומה אתה עשית?

ארתור פוזננסקי:

שם? בבית החרושת לצבעים? את כל העבודות השחורות.

שאלה:

לא, לא, אתה הרי סיפרת שאתה...

ארתור פוזננסקי:

את זה עשיתי בהפסקות, בזמן הפסקות העבודה.

שאלה:

מה עשית?

ארתור פוזננסקי:

סיפרתי לאנשים את השיער.

שאלה:

כיצד?

ארתור פוזננסקי:

עם המכונה, ואז סידרתי קצת עם המסרק. האנשים היו מאוד מרוצים, היה לי תור ענק.

שאלה:

הרווחת כסף?

ארתור פוזננסקי:

באמת, זה לא היה עניין של כסף בשבילי. הכסף היה שם זרוע, ליהודים היה כסף רב, כל החסכוניות, ואף אחד לא הסתכל.... כל אחד ידע את המצב, איש לא הסתכל על כסף, פשוט עזרנו אחד לשני, ואני תמיד הייתי זה ש....

שאלה:

היית גם סנדלר?

ארתור פוזננסקי:

את זה עשיתי מאוחר יותר בהכשרה, אני תמיד הייתי זה שנתן לאנשים מעט תמיכה, שיחזיקו מעמד, וכו', היו שם אנשים מוכרים, אנשים מכובדים, אבל הם היו כל כך בלתי מיומנים, לא ידעו איך לפתוח פחית, ולא ידעו כיצד לפתוח קרטונים, ולא ידעו איך לסחוב שקים.

שאלה:

מתי הכרת את ריחה פראיר?

ארתור פוזננסקי:

את ריחה פרייאר הכרתי באופן שונה לחלוטין. אותה הכרתי בעבודה הסוציאלית היהודית. ריחה פרייאר הייתה נשואה לרב אחד בשם פרייאר, הוא היה רב בבית הכנסת הישן של ברלין, כזה זקן היה לו והרבה ילדים, 6 ילדים, אני חושב. וריחה.... הוא היה רוויזיוניסט גדול וצעקן, והיא הייתה חסידה גדולה של ההסתדרות ובעלת נטייה שמאלנית, והנישואין.... הם נפרדו די טוב. אבל היא נחשבה, האישה, כרבנית, שיכולה לשים 10 רבנים בכיס שלה, אישה מאוד מלומדת, וכפי שקראתי מאוחר יותר, גם בעלת כשרון מוזיקלי גדול. גדולה.... היא למדה מוזיקה והכל, והלכה לישראל ולאנגליה, ללונדון. היה לה משרד, אותו היא פתחה

בעצמה, משרד הגירה ברח' נויה פרידריך בברלין, ושם עבדה מכרה אחת, אישה בשם לוטה קייזר, בחורה צעירה, שהייתה מן מזכירה שלה. דרך לוטה קייזר הגיע לפני שבועיים מישהו אלי הביתה, הוא כותב ספר על לוטה קייזר הזו. היא הייתה מאורסת לנער בשם אהרן מנשר, הוא היה מנהיג הנוער הציוני בווינה. הם היו מאורסים ולא יכלו לבוא יחד, הם נפגשו רק פעם או פעמיים, וזה היה מן....

שאלה:

אבל אמרת שהם הכירו בברלין?

ארתור פוזננסקי:

ריחה פרייאר ניסתה, האנשים ניסו, כל יהודי ניסה למצוא דרך החוצה, להגיע לקונסוליה, איך לצאת. עכשיו, המכסות של המדינות הייחודיות כבר "נמכרו" וכבר לא ידעו מה לעשות. וריחה פרייאר הבינה להשפיע על האנשים, הנפיקה להם ניירות מזויפים, שכרה אנשים להוביל אנשים מעבר לגבולות. אני מכיר בחורה בשם טילה נגלה, היא הייתה אתי מאוחר יותר בהכשרה, נערה מאוד שרמנטית - זה מפריע לכם? - בחורה שרמנטית, והיא אמרה, היום בערב אני חוצה את הגבול עם הוריי! זה היה בברלין. מה זאת אומרת, אתם חוצים את הגבול? אז אני אומר, מאיפה יש לך את האפשרות? ריחה פרייאר הוציאה לנו ניירות. והייתה לה כזו השראה על האנשים, שהאנשים האמינו בה, וזה בהחלט כישרון.

שאלה:

והאמינו גם כך!

ארתור פוזננסקי:

סליחה?

שאלה:

והאמינו גם כך.

ארתור פוזננסקי:

לי לא היה שום עסק בכל העניין...

שאלה:

לא, אני מתכוונת חוץ מריחה פראייר...

ארתור פוזנסקי:

לא היה לי שום עסק בכל העניין. ריחה פרייאר המירה חלומות למעשים, והיא הצליחה. טילה נגלה חייה כאן, אני אמנם לעולם לא דיברתי איתה יותר, אבל היא חסכה מעצמה הרבה. האנשים הם.... אני פעם שמעתי אותה מדברת, וראיתי אותה, היא עשתה רושם של אישה, היא יכלה להשפיע על אדם, כשדברה, ש.....

שאלה:

היכן ראית אותה?

ארתור פוזנסקי:

אני כבר לא זוכר היכן זה היה. אני ראיתי אותה מספר פעמים, אבל לאישה יש כזו התלהבות, וידעה כל כך לדבר, היא הייתה חזקה, אופן הבעה. בנשים כאלה לא נתקלים בכל יום. משהו מאוד מיוחד. וכזה ידע, אמרו לי אנשי מקצוע. התעסקתי הרבה עם רבנים צעירים, והם אמרו שהיא ידעה הרבה יותר מאשר כל הרבנים, מאשר הרבה רבנים.

שאלה:

היה לה שם משרד?

ארתור פוזנסקי:

היא פתחה אותו בעצמה, מן משרד קטן, מה זה כבר אומר משרד בתנאים דאז, חדרון קטן, שני חדרונים קטנים עם מכונת כתיבה, והוציא לאנשים נייר.... ואמרה להם, זוהי התעודה שלכם. ואני יודע, שהתעודות האלו לא היו תקינות.

שאלה:

גם הגרמנים ידעו?

ארתור פוזנסקי:

זה היה רק למען הביטחון. היא שלחה את האנשים מעבר לגבולות, ובמקרה שמשהו יקרה שתהייה לך חתיכת נייר ביד, אלה היו הרי הכל תכסיסים.

שאלה:

אפשר לחזור שוב לעבודתך?

ארתור פוזננסקי:

כן, האמת היא, אנחנו חייבים לחזור, כי אני רוצה לספר לכם, כיצד יצאתי משם.

שאלה:

עוד רציתי לשאול אותך לפני כן, מניין היה לך הכוח?

ארתור פוזננסקי:

הייתי בחור צעיר אז, הייתי בגיל הכי יפה.

שאלה:

אבל הזמנים!

ארתור פוזננסקי:

הייתי בן 28, 29, הייתי ספורטאי, עשיתי קצת מזה וקצת מזה... הייתי חזק.

שאלה:

מה נתן לך את האופטימיזם?

ארתור פוזננסקי:

האופטימיזם, התקווה שלא לאבד את הראש במצבים קשים, זהו זה, זה מה שנתן לי הרבה תמיכה מאוחר יותר, הכל החיים, אבל אלה הם דברים כאלה... אני רוצה רק לספר משהו מבית החרושת הזה. כבר סיפרתי לכם, שאחרי המלחמה, בגלל אחד מהם... את זה כבר ספרתי. כעת אני רוצה לספר איך זה קרה. המצב הפך בכל יום קשה יותר למען היהודים, כל יום שמו לב שחסרים אנשים. מה שמעניין הוא, אני סיפרתי שבברלין, בתקופת הזוהר, היו 200,000 יהודים. אבל מספר היהודים שנפגעו מן הצעדים שננקטו על ידי הנאצים, היה 60,000. כלומר שבכל זאת הצליח שבין 60,000 אלה ירדו רבים למחתרת כגרמנים, או כ....

שאלה:

בעזרת ניירות מזויפים?

Artur Posnansky

Artur Posnansky

Letzte Tagung der Jugend-Alija-Leitung im August 1941 (v.l.n.r.): Lotte Kaiser, Arthur Posnanski, Hans-Wolfgang Cohn, Sonja Okun, Alfred Selbiger, Ludwig Kuttner, Kurt Silberpfennig, Jitzchak Schwersenz, Herbert Growald

(Foto © Yoav Gad)

(Biografien der Personen auf Yoav Gads 'Bar-Mitzwa-Bild' (<https://www.jewiki.net/wiki/Datei:JugendAlijaAugust1941.jpg>) inklusive Hinweisen auf ihre jeweilige Situation Mitte 1941. © Institut für Neue Soziale Plastik e.V. Zusammengestellt von Benno Plassmann, 29. Mai 2021 basierend auf einer Reihe von Quellen. © Bildmaterial: Yoav Gad)

30. Juli 1912, Berlin – 4. Februar 1998, Israel.

Arthur Posnanski wächst auf als eines von drei Kindern eines Schneiders am Rande des Scheunenviertels in Berlin. (Die Schwester wandert 1938 nach Australien aus. Der jüngere Bruder Wilhelm geht auf Hachschara in die Niederlande, nach Einmarsch der Deutschen ist er im Untergrund tätig und erreicht durch die Widerstandsnetzwerke von dort über Frankreich, Spanien und Portugal noch während des Krieges Palästina). Er besucht die jüdische Schule in der Großen Hamburger Straße bis zur Mittleren Reife 1928, dann absolviert er eine kaufmännische Lehre und arbeitet in dem Beruf bis 1938. Bereits 1926 tritt er in die zionistische JLJ (Jüdische Liberale Jugend) ein und engagiert sich in der sozialdemokratisch orientierten Jugendorganisation des ZdA (Zentralverband der Angestellten in Deutschland). Nach der Machtergreifung der Nazis (NSDAP) in Deutschland wendet er sich der jüdischen Sozialarbeit zu, macht das Fürsorgeexamen und war von

1933-1938 ehrenamtlich arbeitender Leiter der jüdischen Jugendhilfe in Berlin-Mitte (angebunden an die Jüdische Gemeinde, enge Zusammenarbeit mit dem Leiter in Berlin-Nord, Alfred Selbiger): „Ich habe Familien betreut mit 18 Kindern, von Sterilisationen gefährdete Jugendliche, Vertretung bei Gerichten als Beihilfe, als Beistand, und auch, zuletzt vor jüdischen Rabbinatsgerichten, wenn Jugendliche irgendwie etwas gemacht haben beim jüdischen Chef oder so, es kamen Konflikte vor, hat man versucht das erstmal zu lösen mit jüdischen Gerichten, beim Rabbiner, um die Sache nicht öffentlich auszutragen.“ (Zitat aus einem Interview mit ihm bei der Shoah Foundation). Im Februar 1939 wird er zunächst Nachfolger von Alfred Selbiger als Madrich der Hachschara Havelberg, 1940 Nachfolger von Herbert Growald als Madrich der Hachschara Ahrensdorf, zusammen mit Anne-Ora Borinski. Dort verlobt er sich mit Suse Gattel aus Breslau.

Als Ahrensdorf im Frühsommer 1941 aufgelöst wird, bringt er die Jugendlichen nach Gut Neuendorf. Nach Streit mit dem dortigen Leiter Martin Gerson kommt Posnanski Mitte 1941 nach Berlin zurück und wird auf Vermittlung von Alfred Selbiger Leiter des jüdischen Jugendheims für ca. 60 „gefährdete Jugendliche“ in der Levetzowstraße.

Nach einer Warnung durch Hedwig Eppstein, Ehefrau des Geschäftsführers der Reichsvereinigung der Juden, kann er die Deportation des Jugendheims vermeiden (der erste Transport aus Berlin ins Ghetto Litzmannstadt fand am 18.10.1941 statt), denn er wird stattdessen (wohl Ende September) zur Zwangsarbeit in einer Lackfabrik in Berlin-Weissensee geschickt. Nach eigenen Angaben im Interview war er dort für 1 ½ Jahre (also wohl Oktober 1941 – Februar 1943). In stark reduzierter Form bleiben jüdische Jugendgruppen des Hechaluz bestehen, Posnanski leitet eine von ihnen zusammen mit Lotte Kaiser. Im Rahmen der sog. „Fabrikaktion“ wird er im Februar 1943 nach Auschwitz deportiert, wo er im Lager Monowitz im April 1943 die anderen aus Neuendorf deportierten Jugendleiter*innen und Jugendlichen wiedertrifft. Er arbeitet in der Krankenstation, kann so vielen Menschen helfen und stellt sogar Kontakt zu seiner Verlobten Suse Gattel in Breslau her. Sie arbeitet auf der jüdischen Krankenstation (auf dem Breslauer Friedhof) und es gelingt ab und an, Nachrichten auszutauschen und Päckchen ins Lager zu schicken bzw. zu schmuggeln (Angaben aus Karla Wollf: Ich blieb zurück, Berlin 2012, S. 95/96). Suse Gattel wird Anfang 1945 nach Bergen-Belsen verschleppt und dort ermordet. Posnanski überlebt den Todesmarsch und ist von Februar – April 1945 Häftling im KZ Buchenwald, wo er die Befreiung erlebt. Er wird einer der Leiter*innen des im Mai 1945 auf einem beschlagnahmten Bauernhof in Eggendorf bei Weimar gegründeten Kibbuz Buchenwald. Der Kibbuz wird noch im Sommer desselben Jahres auf den Gehringshof bei Fulda in der Amerikanischen Zone verlegt, wo Posnanski für 2 ½ Jahre bis zu seiner Alija (Auswanderung nach Israel, die auf Hebräisch seit der Bibelzeit als Aufstieg bezeichnet wird) lebt und arbeitet.

Weblinks (Auswahl)

- [United States Holocaust Museum, Oral history interview with Artur Posnanski Oral History | Accession Number: 1995.A.1272.119 | RG Number: RG-50.120.0119 \(https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn502821\)](https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn502821)

Artur Posnanski, geboren am 30. Juli 1912 in Berlin, beschreibt seine Familie; Teil einer jüdischen Organisation (ILI) zu sein; Er arbeitete für eine jüdische Sozialorganisation und brachte 1935 120 Kinder nach Dänemark; 1938 brachte er 30 Kinder nach Schweden; achtmal rettete er seine Eltern vor Transporten; 1938 nach Hafilberg in Brandenburg; zurück nach Berlin, wo er zur Zwangsarbeit eingezogen wurde; sein Bruder reist illegal nach Palästina; in das Lager Monowitz (Außenlager von Auschwitz) transportiert zu werden; die Bombardierung seiner Kaserne durch die Engländer; Scharlach im Lager; Selektionen in den Lagern; Verlegung nach Buchenwald; Befreiung und Zustand des Lagers zum Zeitpunkt der Befreiung; sein Familienleben nach dem Krieg und seine Einwanderung nach Israel; und seine Sicht auf das Nachkriegsdeutschland

Englisch: Artur Posnanski, born on July 30, 1912, in Berlin, Germany, describes his family; being part of a Jewish organization (ILI); working for a Jewish social agency and taking 120 children to Denmark in 1935; bringing 30 children to Sweden in 1938; saving his parents eight times from transports; going to Hafilberg in the province of Brandenburg in 1938; going back to Berlin, where he was conscripted into forced labor; his brother going to Palestine illegally; being transported to camp Monowitz (a sub-camp of Auschwitz); the bombing of his barracks by the English; scarlet fever in the camp; selections in the camps; being moved to Buchenwald; being liberated and the condition of camp at the time of liberation; his post-war family life and immigration to Israel; and his views on post-war Germany.]

- [after-the-shoah.org \(https://www.after-the-shoah.org/geringshof-kibbuz-buchenwald-hachschara-kibbutz-buchenwald-hachsharah/\)](https://www.after-the-shoah.org/geringshof-kibbuz-buchenwald-hachschara-kibbutz-buchenwald-hachsharah/)

Abgerufen von „https://www.jewiki.net/w/index.php?title=Artur_Posnansky&oldid=777076“

Diese Seite wurde zuletzt am 24. November 2023 um 01:04 Uhr bearbeitet.

Der Inhalt ist verfügbar unter der Lizenz [Attribution 3.0 Unported](#), sofern nicht anders angegeben.

Diese Seite wurde bisher 659-mal abgerufen.